

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ
УКРАЇНИ
ЧЕРКАСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОГДАНА ХМЕЛЬНИЦЬКОГО
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ,
СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ І МИСТЕЦТВА**

Кафедра дошкільної освіти

Магістерська робота

**ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ЗАСТОСУВАННЯ МУЛЬТИМЕДІЙНИХ
ЗАСОБІВ НАВЧАННЯ У РОБОТІ З ДІТЬМИ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ**

Виконала: студентка II курсу ОС «магістр»

Галузь знань: 01 – Освіта / Педагогіка

Напрямок підготовки: 012 – Дошкільна освіта
(денна форма навчання)

Опалінська Юлія Павлівна

Керівник: доктор пед. наук, доцент

Ніколаєску Інна Олександрівна

Рецензент: кандидат пед. наук, ст. викладач

Лугіна Олена Віталіївна

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ЗАСТОСУВАННЯ МУЛЬТИМЕДІЙНИХ ЗАСОБІВ НАВЧАННЯ У РОБОТІ З ДІТЬМИ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ.....	9
1.1. Мультимедійні засоби навчання як засіб підвищення ефективності освітнього процесу в закладі дошкільної освіти	9
1.2. Основні напрями використання мультимедійних засобів в закладах дошкільної освіти.....	20
Висновки до першого розділу	28
РОЗДІЛ 2. ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ЯК ЧИННИК МОДЕРНІЗАЦІЇ СУЧАСНОЇ СИСТЕМИ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ.....	30
2.1. Обґрунтування педагогічних умов застосування мультимедійних засобів навчання у фаховій підготовці вихователів.....	30
2.2. Вимоги до технологічного та навчально-методичного забезпечення застосування мультимедійних засобів навчання у роботі з дітьми дошкільного віку	37
Висновки до другого розділу.....	45
РОЗДІЛ 3. ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНА АПРОБАЦІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ УМОВ ЗАСТОСУВАННЯ МУЛЬТИМЕДІЙНИХ ЗАСОБІВ НАВЧАННЯ У РОБОТІ З ДІТЬМИ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ	47
3.1. Організація експериментальної роботи та результати констатувального діагностування стану застосування мультимедійних засобів навчання у роботі з дошкільниками	47
3.2. Методика і результати формувального етапу експерименту	55
3.3. Методичні рекомендації щодо формування готовності майбутніх вихователів до застосування мультимедійних засобів навчання у роботі з дітьми дошкільного віку	66
Висновки до третього розділу.....	77

ВИСНОВКИ	79
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	83
ДОДАТКИ	91

ВСТУП

Актуальність теми дослідження полягає у тому, що в умовах інформатизації суспільства реформування освіти значною мірою залежить від підвищення ефективності виховання і навчання саме в дошкільній освіті, що неможливо без підготовки кваліфікованих, конкурентоспроможних професіоналів-вихователів. У Законі України «Про освіту», «Про дошкільну освіту», державній програмі «Інформаційні та комунікаційні технології в освіті і науці» на 2006–2010 роки, Концепції впровадження медіа освіти в Україні (2010 р.), Стратегії розвитку інформаційного суспільства в Україні (2013 р.), Базовому компоненті дошкільної освіти наголошено, що дошкільне дитинство – це період активного пізнання довкілля, розвитку психічних процесів, особистісних властивостей і якостей дитини. Це зумовлює необхідність активізації пізнавальної діяльності дітей, зокрема з використанням сучасних мультимедійних засобів.

Активна взаємодія учасників освітнього процесу в сучасному інформаційному середовищі, яке характеризується швидким розвитком новітніх інформаційних і телекомунікаційних технологій, інформаційних систем, появою різноманітних програмних продуктів – це основна умова, яка визначає успішне функціонування освітньої системи. Отже, результатом професійної підготовки майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти постає готовність до застосування мультимедійних навчальних систем у професійній діяльності, що визначається актуальною проблемою педагогічної науки і практики.

Окреслені тенденції спричинили ряд змін у системі освіти, не тільки у методології, структурі, технології процесу навчання, але й у її стратегічній орієнтації. Нині актуалізується розробка наукових підходів до використання педагогічного потенціалу засобів мультимедійних засобів з метою розвитку творчої особистості майбутніх вихователів, формування в нього здатності до альтернативного мислення, що сприяє підвищенню якості навчання.

Різні аспекти проблеми професійної підготовки майбутніх вихователів та теоретико-методологічні засади їхнього становлення знайшли своє відображення в науковому доробку вітчизняних учених-педагогів, а саме: питання формування комп'ютерної грамотності висвітлені у працях О. Бурбело, П. Гороль, Ю. Казакова; перспективи та проблеми застосування мультимедійних засобів навчання у закладах вищої освіти розглядають Г. Кєдровіч, Н. Морзе, В. Лозова, А. Яковлева та інші. Особливості застосування відкритих мультимедійних систем у навчальній діяльності стали предметом наукового розгляду М. Воробченко, О. Косачова, В. Понеділко. Названі вчені в своїх дослідженнях описують навчання в ЗДО за допомогою мультимедійних засобів, визначають напрями мультимедійних засобів у закладі дошкільної освіти, а також охарактеризовують проблеми професійної підготовки майбутніх вихователів, щодо застосування мультимедійних засобів навчання.

Водночас, проблема підготовки майбутніх вихователів до застосування мультимедійних засобів залишається, які були б здатні не лише до використання мультимедійних засобів, а й формувати елементи інформаційної культури у дітей дошкільного віку залишається недостатньо дослідженою.

Попри значну увагу вчених до різних аспектів застосування мультимедійних засобів навчання в роботі з дітьми дошкільного віку все ж варто зауважити, що потенціал даних засобів для навчання дошкільників потребує подальшого дослідження.

Ураховуючи актуальність досліджуваної проблематики та недостатню її розробленість, темою магістерської роботи обрано «Педагогічні умови застосування мультимедійних засобів навчання у роботі з дітьми дошкільного віку».

Мета дослідження – науково обґрунтувати й експериментально перевірити ефективність педагогічних умов застосування мультимедійних засобів навчання у роботі з дітьми дошкільного віку.

Основні завдання роботи:

1. Дослідити зміст та види мультимедійних технологій навчання як засобу підвищення ефективності освітнього процесу в закладі дошкільної освіти.
2. Схарактеризувати основні напрями використання мультимедійних технологій у закладах дошкільної освіти.
3. Науково обґрунтувати педагогічні умови застосування мультимедійних засобів фаховій підготовці майбутніх вихователів.
4. Визначити вимоги до технологічного та навчально-методичного забезпечення застосування мультимедійних засобів навчання у роботі з дітьми дошкільного віку.
5. Розробити та експериментально перевірити методику формування готовності майбутніх вихователів до застосування мультимедійних засобів навчання у роботі з дітьми дошкільного віку

Об'єктом дослідження є професійна підготовка майбутніх вихователів у закладах вищої освіти.

Предметом дослідження є зміст і методика формування готовності майбутніх вихователів до застосування мультимедійних засобів навчання у роботі з дітьми старшого дошкільного віку

Для реалізації мети й розв'язання поставлених завдань магістерської роботи використано комплекс дослідницьких методів:

теоретичні – аналіз психолого-педагогічної літератури для визначення теоретичних засад наукового пошуку і стану дослідженості проблеми; метод дидактичного моделювання під час визначення змісту та структурних компонентів мультимедійних засобів у закладі вищої освіти; вивчення й теоретичне осмислення застосування на практиці мультимедійних засобів як ефективного засобу професійної підготовки майбутніх вихователів;

емпіричні – анкетування, бесіда, спостереження, аналіз продуктів діяльності студентів; педагогічний експеримент для перевірки моделі реалізації системи фахової підготовки майбутніх вихователів мультимедійними засобами.

Наукова новизна одержаних результатів дослідження:

- *уперше* визначено критерії, показники та рівні щодо готовності майбутніх вихователів до застосування мультимедійних засобів у роботі з дітьми старшого дошкільного віку;
- *визначено* педагогічні умови формування готовності майбутніх вихователів до застосування мультимедійних засобів у професійній діяльності;
- *розроблено* методичні рекомендації щодо формування готовності майбутніх вихователів до застосування мультимедійних засобів навчання у роботі з дітьми старшого дошкільного віку.

Теоретичне значення роботи полягає в тому, що на основі теоретичного аналізу історико-педагогічної літератури розкрито сутність та зміст базових понять дослідження («мультимедійна технологія», «мультимедійна презентація», «мультимедійні засоби»), виявлено основні напрями використання мультимедійних технологій у закладах дошкільної освіти; окреслено вимоги до технологічного та навчально-методичного забезпечення застосування мультимедійних засобів навчання.

Практичне значення даної роботи підтверджується можливістю використання вихователями закладів дошкільної освіти засобів інформаційно-комунікаційних технологій та впровадження в освітній процес ЗДО мультимедійних технологій та авторської методики застосування мультимедійних засобів навчання у роботі з дітьми дошкільного віку

Апробація результатів дослідження. Основні положення та результати дослідження обговорено на науково-практичних заходах різного рівня, зокрема: Всеукраїнській науковій конференції молодих учених «Родзинка-2019», у вигляді тез на тему: «Мультимедійні технології у дошкільній освіті»; четвертих всеукраїнських педагогічних читаннях «Професійна успішність педагогічного працівника як основа менеджменту якості освітнього процесу» (м. Черкаси, 2019).

Структура роботи. Магістерська робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків до розділів, загальних висновків, списку використаних джерел (80) та трьох додатків.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ЗАСТОСУВАННЯ МУЛЬТИМЕДІЙНИХ ЗАСОБІВ НАВЧАННЯ У РОБОТІ З ДІТЬМИ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

1.1. Мультимедійні засоби навчання як засіб підвищення ефективності освітнього процесу в закладі дошкільної освіти

Характеризуючи сучасний період розвитку суспільства, варто відзначити вплив на нього інформаційно-комунікативних технологій (ІКТ), які входять у всі сфери діяльності людини, забезпечуючи цим поширення інформації в суспільстві, створюючи глобальний інформаційний простір. Нова система освіти в Україні орієнтується на включення у світовий інформаційно-освітній простір. Відбуваються істотні зміни в педагогічній теорії та практиці навчально-виховного процесу, причиною цього є нові корективи в змістових частинах технологій навчання, адже вони мають відповідати сучасним технічним можливостям і сприяти поступовому включенню дитини в інформаційне суспільство [22, с. 24].

В. Вембр, Г. Кузьминська, Н. Морзе стверджують, що включення інформаційних технологій, ґрунтуючись на ідеї збагачення дитячої діяльності й самого освітнього процесу, дає позитивні результати тоді, коли мультимедіа входить у життя дитини через конструювання, гру, художню та інші види діяльності, лише за умови впровадження науково обґрунтованих комп'ютерно зорієнтованих засобів розвитку дитини [46, с. 23].

О. Волкова вказує, що одним із найдоречніших напрямів використання інформаційних комунікаційних технологій (ІКТ) в освіті вважають застосування мультимедійних можливостей комп'ютерної техніки. Ці ІКТ-засоби розкривають нові шляхи активізації процесу навчання через покращення наочності та поєднання логічного й образного способів засвоєння інформації. Інтерактивність мультимедійних технологій надає

широкі можливості для реалізації особистісно зорієнтованих моделей навчання [14, с. 65].

Аналіз визначень поняття «мультимедіа» засвідчує, що різні автори дають різноманітні тлумачення цього терміну. Зокрема, визначення О. Пушкаря зводиться до наступного: «Мультимедіа – сучасна інформаційна технологія, що забезпечує об'єднання графічних образів, відео, звуку та інших спеціальних ефектів за допомогою комп'ютерних засобів» [26, с. 543].

У словнику іншомовних слів мультимедіа розглядають як термін для визначення комп'ютерної технології, що дозволяє гнучко керувати потоками різноманітної інформації – текстами, графічними зображеннями, музикою, відео зображеннями (наприклад, забезпечує можливість одночасно працювати з текстом і слухати музику за допомогою персонального комп'ютера) [68, с. 374].

Професійна педагогіка дає таке визначення: «Мультимедіа – операційні середовища, що ґрунтуються на використанні технології компакт-диска, дозволяють інтегрувати аудіовізуальну інформацію, представлену в різній формі (відеофільм, текст, графіка, анімація, слайди, музика), використовуючи під час цього можливості інтерактивного діалогу» [66, с.275].

Отже, на нашу думку найбільш влучне поняття «мультимедіа» розкриває словник педагогічної освіти, де даний термін трактується як інформаційна технологія, що поєднує в одному програмному продукті різноманітні види інформації: тексти, ілюстрації, аудіо і відеоінформацію.

Мультимедіа мають широкі можливості для використання в навчальному процесі. Американські науковці Флетчер, Дейл і Нельсон провели оригінальний аналіз традиційних форм навчання і мультимедійних засобів викладання. Здійснюючи свої дослідження незалежно один від одного, науковці дійшли висновку про те, що мультимедійні навчальні програми мають переваги перед звичайними, традиційними [50, с. 48].

Дослідження вчених (П. Гороль, Р. Гуревич, Л. Коньшевський, О. Шестоपालюк) підтверджує можливості технології мультимедіа зокрема, науковці доводять, що система «вуха-мозок» пропускає за секунду 50 одиниць інформації, а система «око-мозок» – 500 [16, с.8].

Ураховуючи роль мультимедіа у навчанні, вважаємо за необхідне виокремити такі його основні види: апаратні й програмні засоби.

Так, серед апаратних засобів розрізняють основні й спеціальні. До основних засобів мультимедіа відносимо: комп'ютер, мультимедіа-монітор, маніпулятори (миша, клавіатура трекбол, графічний планшет, світлове перо, тачпад, сенсорний екран, pointing stick, ігрові маніпулятори – джойстик, геймпад). Зокрема, останнім часом особливої уваги заслуговує використання в практиці навчання графічних планшетів (дигитайзер) – пристрій для введення графічних зображень безпосередньо до комп'ютеру за допомогою плоского ручного планшета й спеціального пера [18, с. 132].

До спеціальних засобів відносяться приводи CD-ROM, TV-тюнери, графічні акселератори, звукові плати, акустичні системи.

Програмні засоби мультимедіа включають в себе мультимедійні додатки й засоби створення мультимедійних додатків. Так, до мультимедійних додатків навчального призначення можна віднести: мультимедіа-презентацію; слайд-шоу; електронний звіт; мультимедіа-доповідь; електронний журнал; віртуальний тур; мультимедіа-видання; flash, shockwave-ігри (навчальні ігри, розміщені, як в Інтернеті (on-line), так і на різних носіях (off-line); мультимедіа-тренажери, навчальні мультимедіа-системи; лінгвістичні мультимедіа-системи; мультимедійні Internet-ресурси [59, с. 134].

З огляду на зазначене, вважаємо доцільним застосування в закладах дошкільної освіти окремих видів мультимедіа додатків: мультимедіа-презентації, мультимедіа-тренажери, електронні мультимедіа-видання.

Мультимедіа-презентація є одним з найбільш поширених засобів унаочнення навчального матеріалу. Інформативність електронних

презентацій набагато вище традиційних за рахунок мультимедійності – наявності не лише тексту і графіки, але й анімації, відео та звуку. Мультимедійні презентації надають можливості здійснювати віртуальну взаємодію користувача з об'єктами або процесами пізнання, які знаходять своє відображення на екрані. Іншими словами, використання мультимедіа-презентацій дозволяє створювати інформаційний і візуальний образ об'єкту, який досліджується, імітувати реальність за допомогою участі в процесах, що відбуваються на екрані [24].

Мультимедійна презентація має такі види: буктрейлер, постер, інтерактивний плакат, скрайбінг.

Буктрейлер – нова інноваційна технологія, що поєднує у собі літературу, візуальне мистецтво та інтернет-технології, яка почала використовуватися у 2009 році.

Його особливістю є те, що розповідь про книгу подається в образній, інтригуючій формі, яка викликає бажання самостійно прочитати книгу.

У переважній більшості тривалість буктрейлера не перевищує трьох хвилин. Він не містить спойлерів, тобто інформації про сюжет книги [36, с. 16].

На даний момент, буктрейлери – це найчастіше гра з картинками, нарізка з готових відеокадрів або найпростіша анімація.

За змістом буктрейлери поділяються на розповідні, атмосферні, концептуальні.

За способом візуалізації тексту – на ігрові (міні-фільм за сюжетом книги); неігрові (набір слайдів з ілюстраціями, фото, цитатами тощо); анімації (створення мультфільму за сюжетом книги) [75, с. 129].

Щоб створити буктрейлер потрібно слідувати наступним порадам: вибрати книгу, яку будемо радити читати учням. Далі продумати сюжет і написати текст сценарію. Важливо внести інтригу і вибудувати сюжет таким чином, щоб читачеві неодмінно захотілося дізнатися, що ж буде далі. А

дізнатися про це можна, лише прочитавши книгу. Наступний етап роботи – підбір картинок, сканування ілюстрацій з книг, відеозйомка.

Для запису і редагування звуку можна використовувати програму Sound Forge.

Для роботи з відео потрібно вибрати програму. Для початківців можна використовувати програму Windows Movie Maker. Вона здатна брати і обробляти відеофайли з цифрової відеокамери, створювати із зображень слайд-шоу, додавати до відео заготовки, титри, звук, вирізати необхідні фрагменти і склеювати їх, створюючи при цьому ефектні переходи від фрагмента до фрагмента. Широко використовується для створення кліпів, відеопрезентацій та обробки аматорського відео.

Заключним етапом є відеомонтаж. Після цього потрібно показати буктрейлер невеликій кількості людей, щоб переконатися чи вірно сприймається ідея. За необхідності підкоректувати [9].

Отже, використання буктрейлеру в освітньому процесі сприяє підвищенню інтересу до книги й до навчання.

Постер – це презентація на одній сторінці, яка розкриває представлену інформацію. Постер повинен бути: простим і мати логічну послідовність викладу матеріалів (містити мету, підхід, основні результати та основні висновки); включати графіки та описову статистику даних; містити коментарі, що описують дані та їх значення; бути самодостатнім (учні не повинні відшукувати будь-які додаткові матеріали або інформацію для розуміння постера); бути візуально привабливим і креативним.

На заняттях під час ознайомлення з приказками, прислів'ями, загадками використовуємо постери. Від англійського слова – розвішувати, розклеювати.

Інтерактивний плакат – це електронний освітній засіб нового типу, який забезпечує високий рівень задіявання інформаційних каналів сприйняття наочності навчального процесу. Він органічно інтегрується в класно-урочну систему. У цифрових освітніх ресурсах цього типу

інформація представляється не відразу, вона розвертається залежно від дій користувача, який управляє нею відповідними кнопками. Плакат за своєю суттю – це засіб надання інформації, тобто основна його функція – демонстрація матеріалу [20].

До особливостей інтерактивних плакатів відносять:

- висока інтерактивність (діалог між учителем і учнем за допомогою даної програми (це ще один новий метод роботи на уроці));
- простота у використанні (інтерактивний плакат не вимагає інсталяцій, має простий і зрозумілий інтерфейс);
- багатий візуальний матеріал (яскраві анімації явищ і процесів, фотографії та ілюстрації, що дає перевагу над іншими продуктами і засобами навчання);
- груповий та індивідуальний підхід (дозволяє організувати роботу як з усім класом (використання на інтерактивній дошці, демонстраційному екрані), так і з кожним учнем окремо (робота за персональним комп'ютером));
- навчальний матеріал програм представлений у вигляді логічно завершених окремих фрагментів, що дозволяє вчителю конструювати уроки у відповідності зі своїми завданнями [73, с. 54].

Використання інтерактивних плакатів в навчальному процесі сприяє кращому сприйняттю матеріалу дітьми дошкільного віку, а також підвищенню ефективності їх самостійної роботи на заняттях та впливає на якість формування практичних умінь і навичок.

Скрайбінг – нова форма презентації, винайдена британським художником Ендрю Парком для британської організації наукових знань. Скрайбінг – це зображення малюнків, перетворення речей на візуальні образи.

Найефективнішим є використання скрайбінгу під час вивчення нової теми. Так діти зацікавляються різноманітними графічними образами, що

пов'язані безпосередньо з новим навчальним матеріалом, запам'ятають основні поняття та терміни.

Скрайбінг виступає зручним інструментом не тільки для викладу навчального матеріалу. Новизна й привабливість цієї технології дає змогу на її основі організувати самостійну роботу дітей старшого дошкільного віку. Можна організувати роботу в групах для створення та обговорення скрайбу. Як наслідок – розвивається креативне мислення, асоціативна пам'ять, творчість. Підводячи підсумки вищесказаного, схарактеризуємо переваги і недоліки скрайбінгу, які представимо у таблиці 1.1 [37].

Таблиця 1.1

Переваги та недоліки застосування скрайбінгу

Переваги	Недоліки
<ul style="list-style-type: none"> • привабливість і оригінальність цієї технології; • компактність і образність; 	<ul style="list-style-type: none"> • великі часові витрати на створення скрайбу (написання сценарію, озвучування, зйомка та монтаж відео тощо);
<ul style="list-style-type: none"> • сприяє підвищенню пізнавального інтересу учнів. 	<ul style="list-style-type: none"> • вимогливість до підготовленості вчителя у технологічному плані технічному і художньо-естетичному.

Під час створення скрайб-презентації, перш за все, потрібно визначити тему та етап заняття, на якому слід її презентувати. Найкраща тривалість скрайб-презентації – від 5 до 9 хвилин. Скрайбінг можна використовувати на будь-якому занятті і з будь-якої теми. Підійде він для пояснення нового матеріалу і перевірки засвоєного, може бути використаний як засіб узагальнення вивченого. За допомогою скрайбінга можна «екранізувати» казки, вірші, загадки [63, с. 26].

Переглянути мультимедійні презентації пропонують дошкільникам під час групових і фронтальних занять, при індивідуальній роботі. Вони дають дітям дошкільного віку змогу краще зрозуміти новий навчальний матеріал, узагальнити отримані знання. Презентації сприяють активізації пізнавальної діяльності стосовно нової теми, покращують процес засвоєння запропонованого матеріалу.

Будь-яка мультимедійна презентація повинна мати мету та перелік компонентів, що входять до її складу. Варто вказувати, на якому занятті (з розвитку мовлення, з ознайомлення з навколишнім світом, з природою тощо) ця презентація може бути використана.

Мультимедійну презентацію беззаперечно варто вважати зручним і дієвим способом представлення інформації за допомогою комп'ютерних програм. Вона поєднує в собі динаміку, зображення та звук – ті основні чинники, які ефективно утримують увагу дитини дошкільного віку. Так, вплив одночасно на два найважливіші органи сприймання – зір і слух – дає змогу досягти найпозитивнішого результату в навчально-виховному процесі [15, с. 54].

Вчені виділяють такі позитивні сторони застосування слайдових комп'ютерних презентацій:

- полісенсорне сприйняття матеріалу;
- використання мультимедійного проектора та проекційного екрану уможливорює демонстрацію будь-яких об'єктів у значно більшому виді;
- об'єднання аудіо-, відео- й анімаційних в єдину презентацію сприяє ефективному засвоєнню інформації;
- сприяння активізації зорових функцій, розвиток окомірних можливостей дошкільника;
- презентації зручні для виведення інформації в роздруковому вигляді з великим шрифтом як роздавальний матеріал для занять із дітьми дошкільного віку [35, с. 87].

Мультимедіа-тренажери – це навчально-тренувальні програмні продукти, які орієнтовані на відпрацювання дітьми певної вікової категорії умінь й придбання навичок з конкретного заняття. Відмінність сучасних тренажерів від традиційних полягає в можливості імітувати різні життєві й навчальні ситуації використовуючи технології мультимедіа. Зокрема, високоякісну анімацію, тривимірну (3D) графіку, музику MIDI (Musical Instrument Digital Interface), цифровий інтерфейс музичних інструментів (стандарт, що дозволяє приєднувати до комп'ютера цифрові музичні інструменти) тощо.

Перевага використання мультимедіа-тренажерів у закладі дошкільної освіти полягає в різноманітності варіантів ігрових навчальних завдань; привабливості, виразності форми подання матеріалу; наявності різних форм заохочення та наданні мультимедіа-ресурсом своєчасної допомоги. Використання в мультимедійних тренажерів забезпечує діяльнісний підхід дошкільнят до засвоєння і закріплення знань. Крім того, використання мультимедіа-тренажерів дозволяє організовувати відтворення дітьми знань, способів навчальних дій, оволодіння певними вміннями та опанування навичками в найбільш сприятливих для дітей дошкільного віку умовах – ігрових [2].

Електронні мультимедіа-видання можна визначити як засіб комплексного інформаційного впливу на особистість, в порівнянні з радіо, кіно і телебаченням.

В основу побудови електронних мультимедіа-видань покладено принцип взаємного доповнення друкованого та комп'ютерного компонентів, коли з одного боку, учень отримує можливість під час вивчення конкретної теми працювати з таким звичним засобом, як книжка, а з іншого, – скористатися найновішим інформаційним засобом – комп'ютером. У цьому разі мультимедіа-видання забезпечують таке подання інформації, яке важко, а іноді навіть неможливо відобразити в друкованому вигляді, наприклад,

анімаційну демонстрацію рідкісних явищ, процесів віддалених у часі або на відстані тощо [51].

Принципова відмінність електронних мультимедіа-видань від звичайних електронних полягає в можливості їх інтерактивної реалізації, коли учень може не тільки користуватися гіперпосиланням, але й активно втручатися в хід подій, моделювати процеси. Крім того, невід'ємною частиною мультимедіа-видань є звуковий супровід, відео- й анімаційні файли. Так, звуковий ряд може синхронно супроводжувати включені у видання відеокадри або анімацію. Водночас, анімація відіграє допоміжну роль, сприяючи наочності опису відповідних процесів і кращому розумінню і запам'ятовуванню. В результаті утворення асоціативних зв'язків збільшується загальна швидкість сприйняття інформації школярами [67].

З урахуванням вікових особливостей дітей дошкільного віку, вимог до використання інформаційних технологій у закладах дошкільної освіти серед електронних мультимедіа-видань виокремлюємо: електронні навчально-наочні посібники, електронні енциклопедії та електронні атласи.

Електронний навчально-наочний посібник – електронне навчальне видання, що містить сукупність наочних матеріалів, представлених засобами мультимедіа. Його використання є ефективним при організації репродуктивної роботи дітей дошкільного віку, коли вихователю необхідно наочно підтвердити або конкретизувати мовні повідомлення [45].

При розробці структури та змісту електронного посібника необхідно орієнтуватися на наступні принципи та технологічні особливості:

1. Принцип пріоритетності педагогічного підходу: реалізується через постановку освітньої мети і розробку змісту освітньої діяльності на основі одного або декількох дидактичних підходів: системного, синергетичного, проблемного, алгоритмічного, програмованого, проектного, евристичного, компетентнісного та ін.

2. Принцип модуля: розбиття матеріалу на розділи, що складаються з модулів, мінімальних за обсягом, але «замкнених» за змістом.

3. Принцип повноти, згідно з яким кожен модуль повинен складатися з наступних компонентів: теоретичне ядро; контрольні питання з теорії; приклади, завдання та вправи для самостійного рішення; контрольні питання з модуля із відповідями; контрольні тести з усього курсу; контекстна довідка (Help); історичний коментар.

4. Принцип наочності. В основі принципу створення ЕП – теорія мультисенсорного навчання. Кожен модуль повинен складатися із колекції кадрів з мінімумом тексту і візуалізацією, що полегшує розуміння і запам'ятовування нових понять, тверджень і методів [69].

Електронна енциклопедія – довідкове електронне видання основних відомостей з однієї або кількох галузей знання та практичної діяльності, систематизованих за різними ознаками, доповнених аудіо – та відео матеріалами, програмними засобами пошуку і відбору довідкової інформації.

Такі електронні енциклопедії можуть стати у нагоді при організації дослідницької роботи дошкільників. Наприклад, «Дитяча електронна енциклопедія Кирила і Мефодія» включає початкові, необхідні для дитини дошкільного віку поняття про світ і людину, про існуючі цивілізації, історичні епохи, видатних діячів минулого і сучасного, цікаві явища природи тощо й дозволяє дітям дошкільного віку здійснювати цікаві мультимедійні подорожі у «світ знань» й містить: 7650 енциклопедичних і довідкових статей й біля 5000 ілюстрацій; 84 географічні карт, 25 мультимедіа-панорам, карту зоряного неба, інтерактивні карти (регіони світу, тематичні карти тощо); розвиваючі ігри тощо.

Використовуючи у практиці навчання дітей програму автора Р. Саакянца «Енциклопедія Всезнайки» (Берг Саунд) дозволяє вихователю організувати навчання проблемного характеру. Школярам можуть бути запропоновані такі евристичні питання: «Чому світить Сонце?», «Чому кораблі не тонуть?», «Звідки з'явилося життя на планеті Земля?» тощо.

Отже, використання мультимедійних засобів робить процес навчання більш ефективним і результативним. Цей процес має свої труднощі,

виникають помилки, яких важко уникнути і в майбутньому. Але його головний успіх – це інтерес тих, хто навчається, їх бажання до творчості, позитивна необхідність в отриманні нових знань, самостійна діяльність і, як результат, – відчуття самостійності та відповідальності.

Кожне заняття, де використовують комп'ютер, має більше шансів стати творчим і не схожим на будь-яке інше. Постійне відчуття новизни формує в дітей дошкільного віку стійкий інтерес до навчання.

Мультимедійні засоби навчання не лише ефективні як засіб розвитку інтересів до навчання в дітей дошкільного віку – вони покращують процес сприймання та запам'ятовування інформації через унаочнення та яскраві образи.

1.2 Основні напрями використання мультимедійних засобів у закладах дошкільної освіти

Сучасний стан системи дошкільної освіти характеризують значні зміни у перетворенні предметно-розвивального середовища ЗДО, створенні нових, науково обґрунтованих засобів для повноцінного розвитку дошкільників, оновленні форм і методів роботи з ними. Успіх цих змін пов'язаний з оновленням наукової, методичної і матеріальної бази навчання, виховання і розвитку дітей дошкільного віку. Однією з важливих умов оновлення є використання в дошкільній ланці системи освіти інформаційно – комунікаційних технологій.

Впровадження ІКТ в роботу закладів дошкільної освіти ставить перед педагогами завдання створення нової моделі освітнього процесу й освітнього середовища, яка б відповідала запитам сучасного суспільства. Проблема використання ІКТ в закладі дошкільної освіти – нова і складна, вимагає вивчення й наукового обґрунтування. Серед українських дослідників, що висвітлювали питання застосування мультимедійних технологій у процесі

навчання дітей дошкільного віку, – С. Іванова, Н. Кириченко, О. Кореганова, Г. Лаврентьєва та ін. Учені наголошують на можливості вже в дошкільному періоді розвитку дитини оволодіти комп'ютерними технологіями за умови, якщо комп'ютерні засоби не матимуть для неї шкідливих наслідків. Водночас роль педагога в побудові діалогу «дитина – комп'ютер» є провідною [29, с. 8]

Розвиток суспільства, науки і техніки ставить систему дошкільної освіти перед необхідністю використовувати нові засоби навчання, тому що дошкільний вік дитини – найбільш сприятливий для розвитку її творчого потенціалу та пізнавальної активності, а якісна дошкільна освіта є фундаментом якісної безперервної освіти. На сьогоднішній день, у варіативну частину базового компонента дошкільної освіти, введено освітню лінію «Комп'ютерна грамота», яка передбачає формування інформативної компетенції дошкільника.

Інформатизація дошкільної освіти – це комплексний, багатоплановий, ресурсомісткий процес, обумовлений вимогою сучасного суспільства, яке розвивається і потребує готовності його членів до праці у десятки разів більш продуктивної і творчої, що забезпечується науковомісткістю всіх інформаційних засобів – від персональних комп'ютерів до глобальних зв'язків Інтернету [27, с. 9].

Інформаційні технології відкривають широкий спектр можливостей для всебічного розвитку дітей: мовленнєвого, художньо-естетичного, логіко-математичного, креативного. Разом з цим з'являється такий напрямок у педагогіці як медіаосвіта, яка сприяє різносторонньому розвитку особистості дитини засобами масмедіа, допомагає збалансувати їх вплив та наслідки на дітей, вчить «фільтрувати» великий потік інформації, яка часто несе в собі негативний вплив. Тому використання інформаційних технологій та впровадження медіа-освіти у навчально-виховному процесі ЗДО є одними із найновіших та актуальних проблем у педагогіці.

Медіадидактичні та технічні засоби навчання є складовою життєвої компетентності, а разом з тим і потужним інструментом її формування, адже не можна відокремити пізнання світу від сучасних тенденцій у ньому. Тим паче, що технічні засоби входять у життя дітей з перших років.

Як зазначено в Концепції впровадження медіа-освіти в Україні (нова редакція), «дошкільна медіа-освіта є принципово інтегрованою і спрямована на збалансований естетичний та інтелектуальний розвиток особистості дитини...».

Основною метою використання комп'ютера в закладі дошкільної освіти слід вважати всебічний розвиток дитини, підготовку її до життя й діяльності в «комп'ютерній дійсності», тобто, формування у неї позитивного емоційного ставлення до комп'ютера, сприйняття його як помічника в різних видах діяльності, розуміння його призначення й можливостей для досягнення поставленої мети. Адаптація до комп'ютерного світу не тільки полегшить дитині входження в доросле життя, але й буде сприяти ефективності навчання за допомогою комп'ютера й використання його в ігровій діяльності[38, с. 12].

Інтерес до комп'ютера у дітей старшого дошкільного віку проявляється в стійкому позитивному ставленні до нього, у бажанні і прагненні діяти з ним, у перевазі цього виду діяльності іншим видам. Розвиток дітей в умовах взаємодії з комп'ютером ґрунтується на створенні в них відповідних мотиваційних установок, на зміні (при необхідності) характеру і обсягу завдань, на забезпеченні активності в роботі з комп'ютером, в ході якої діти поступово стають суб'єктами діяльності. А все це веде до усвідомлення дитиною своїх можливостей, свого зростання, збільшення самостійності в спілкуванні з комп'ютером і, як наслідок – до вирішення основного завдання – розвитку особистості, адаптованої до «комп'ютерної діяльності» [19].

Впровадження мультимедійних засобів у ЗДО реалізується в трьох напрямках: робота з педагогами, робота з дітьми та взаємодія з батьками.

Першим напрямом впровадження мультимедійних засобів у ЗДО є робота з вихователями.

Використання інформаційних технологій значно полегшує методичну роботу з педагогами та збільшує її ефективність. Зокрема, забезпечується автоматизація документо-обігу, як у межах закладу дошкільної освіти, так і на широкому рівні – співпраці з міськими та обласними методичними службами; систематизація практичного та теоретичного доробку педагогів закладу; можливість легкого доступу до нього.

У цьому контексті особливої уваги набуває питання підвищення комп'ютерної грамотності вихователів-методистів. Адже саме від розуміння ними сучасних тенденцій розвитку освіти залежить організація освітнього процесу [27].

Другий напрям впровадження мультимедійних засобів – це безпосередньо використання медіа та інформаційних технологій в освітньому процесі ЗДО.

У Державній базовій програмі «Я у світі» надається велике значення використанню комп'ютерних технологій для різнобічного розвитку дитини.

Цій проблемі присвячений розділ «Дошкільник і комп'ютер», у якому висвітлено роль комп'ютера у розвивальному процесі, санітарно-гігієнічні вимоги до комп'ютерного класу, доступні для дітей форми роботи з комп'ютером.

Застосовуючи мультимедійні технології на заняття з дітьми дошкільного віку вихователь повинен керуватися основними дидактичними принципами:

- принцип науковості (матеріали мають бути підібрані із наукових джерел);
- принцип доступності (матеріал повинен відповідати віку дітей);
- принципи систематичності і послідовності (інформація повинна викладатися згідно плануванню навчально-виховної діяльності з дітьми);

- принцип активності (стимулювання пізнавальної діяльності, динамічність, новизна);
- принцип наочності[49].

Один із шляхів уведення комп'ютера в освітній процес є гра, тому в закладах дошкільної освіти використання комп'ютера можливе через комп'ютерно-ігровий комплекс, що дозволяє реалізовувати принципи диференційованого та індивідуального підходу до навчання дітей дошкільного віку. Застосування комп'ютерно-ігрового комплексу в системі дошкільного виховання допомагає через гру формувати у дітей психологічну готовність до роботи з обчислювальною технікою у школі.

Комп'ютерно-ігровий комплекс являє собою особливий метод, систему педагогічних умов і новий зміст дитячої діяльності. Основні принципи: використання комп'ютера дошкільниками не як мета, а як засіб виховання і розвитку творчих здібностей дитини, формування її особистості, збагачення інтелектуальної сфери. Цей комплекс забезпечує найбільш раціональне використання комп'ютерів у ЗДО та поєднання процесу освоєння персонального комп'ютера з іграми та заняттями. Особливістю його використання є паралельне застосування рухливих ігор, вправ на зняття втоми очей. Тому комп'ютерно-ігровий комплекс має такі складові: комп'ютерна зала, ігрова зала (включає навчальну зону), спортивний комплекс та кімната релаксації (зона психологічного розвантаження). Завдяки такій комплектації забезпечується раціональне використання комп'ютерів у педагогічному процесі дошкільних навчальних закладів; забезпечується поєднання процесу освоєння персонального комп'ютера з розвивальними та рухливими іграми; включаються заняття фізкультурою, вправи на зняття втоми очей.

Окрім того слід враховувати особливості організації навчальної діяльності дошкільників. Основною формою організації навчання має бути заняття, яке проводиться у вигляді бесіди педагога (який має відповідну підготовку) та практичної діяльності на комп'ютері. У ході занять педагог

пояснює значення комп'ютера в сучасній Україні та світі, розповідає, як він використовується у різних сферах життя: в науці, техніці, побуті, охороні здоров'я тощо; узагальнює та збагачує уявлення дітей про використання сучасної обчислювальної техніки. Подає загальні елементарні відомості про сучасні інформаційні та комунікаційні технології, електронну пошту, комп'ютерні мережі та Інтернет. Це дає змогу підготувати дитину до безпосередньої роботи за комп'ютером [47].

Невід'ємною умовою використання комп'ютера в освітньому процесі є наявність програмних продуктів. Зауважимо, що найбільш прийнятною назвою для сукупності комп'ютерних програм, які виконують навчальне призначення, є поняття комп'ютерного «програмно-педагогічного засобу». Завдяки використанню комп'ютерних програмно-педагогічних засобів дитина краще розвивається, може набагато легше опановувати літературу, українську та іноземні мови, навчитися розв'язувати задачі. За допомогою комп'ютера в дітей старшого дошкільного віку формуються вміння розпізнавати, розрізняти, називати форму, розмір, колір предметів, вони ознайомлюються з кількісними співвідношеннями, числом, цифрою, з просторовими поняттями. Використання комп'ютерних програмово-педагогічних засобів розширює і уточнює уявлення дитини про навколишній світ, розвиває мислення, уяву, мовлення, збагачує словниковий запас тощо [52].

Використання ІТ, мультимедіа та комп'ютера дозволяє вирішити багато задач у освітньому процесі: підвищення мотивації дитини; активізація пізнавальної діяльності – можливість дитині стати суб'єктом навчання; використання ігрового моменту; викликати емоційний підйом (навіть ті діти, які відстають у навчанні – працюють на таких заняттях із задоволенням); збільшити обсяг виконаних завдань тощо. Проте, є і інший бік медалі, оскільки сучасний медіапростір, перенасичений не тільки корисною інформацією з різних засобів масмедіа (радіо, Інтернет, телевізор, преса), але й негативною, яка несе в собі маніпулятивний характер, особливо для дітей.

Часто робота з комп'ютером використовується як засіб заохочення та мотивації вихованців, адже дитина сприймає ПК як іграшку. Використання ІКТ на заняттях дозволяє вихователю збільшити об'єм засвоєної інформації; реалізувати індивідуальний підхід у навчання; розвивати уяву, мислення; дає можливість діагностувати уміння та навички дітей.

Кожен педагог знає, що запам'ятовування навчального матеріалу найефективніше відбувається за умов поєднання слухового та зорового каналів інформації, відповідно дитина здатна засвоїти до 60% її об'єму. Для більшої ефективності презентація будується з урахуванням вікових особливостей дошкільників, в неї включаються цікаві питання, картинки, ігри, звук. Все це викликає інтерес у дітей, активізує зібраність, зосередженість та навчальну діяльність, адже дитина, завдяки такій анімації, у всьому спектрі може познайомитися з живою та неживою природою; традиціями та культурою свого народу та цілого світу, виконувати логічні вправи тощо. Найбільш цікавими є тематичні презентації: «Явища природи», «Подорож до космосу», «Символи України», «Моя сім'я», «Весняні квіти», «Перелітні птахи», «Малювання рибок долонею», «Що зайве?» тощо [47].

Дуже часто мультимедійні презентації використовуються на святах та спортивних розвагах, що дозволяє зробити такі заходи більш цікавими, створити захоплюючі та яскраві спецефекти: сніг, дощ, вітер, ілюзію підводного світу.

В сучасній системі освіти вихователі використовують різноманітну аудіоапаратуру (музичні центри, магнітофони) для музичного оформлення заняття: звуки живої і неживої природи – грім, дощ, вітер тощо; дитячу, класичну та сучасну музику. Музичний супровід викликає різноманітні почуття, підсилює цікавість, виховує естетичний та музичний смак у дітей. Прослуховування аудіозаписів, казок та оповідань, які професійно озвучені акторами, ще значно збільшує емоційне враження від прослуханої розповіді.

На заняттях використовуються відеоматеріали, які також сприяють вирішенню навчально-освітніх завдань, та мають мотиваційний характер впливу на дітей. Позитивний ефект має перегляд різноманітних проблемних ситуацій з фрагментів мультфільму (1-2 хв) і обов'язковий аналіз побаченого та його обговорення; а також показ фрагментів пізнавальних телепередач. Ефектними виходять сюрпризні моменти заняття: відеоліст від героя тощо.

Крім, того вихователь, з дозволу батьків, може знімати на відеокамеру та фотографувати освітній процес в групі, таким чином можна створити електронну книгу, яка буде містити інформацію про навчання та творчість дитини протягом року [70].

Останній, але дуже важливий, аспект впровадження мультимедійних засобів у ЗДО є робота з батьками, адже вони перші несуть відповідальність за корисність та обсяг інформації, яку діти здобувають з екрана телевізора, Інтернету тощо. Дуже часто батьки елементарно не мають знань про вплив медіа на здоров'я та психіку дитини. Тому наші педагоги проводять як консультативну, так і практично-навчальну роботу батькам з цього питання. Проводяться відкриті заняття, під час яких демонструється застосування інформаційних технологій, медіа та ІКТ з дітьми. Також, одним із найбільш дієвих та цікавих методів в цьому напрямі є проектування. Такий вид навчання дозволяє дитині експериментувати та систематизувати свої знання; сприяє розвитку креативності й самостійності її мислення; дає можливість стати «маленьким» дослідником, адже пошукова діяльність – це природний стан дитини дошкільного віку. А батьки, допомагаючи своїй дитині, оцінюють значення інформаційних технологій, їх позитивні та негативні сторони впливу на дитину, тим самим підвищуючи свою медіакомпетентність та медіа культуру [79].

Отже, впровадження мультимедійних засобів дозволяє значно розширити й урізноманітнити методику роботи з дітьми дошкільного віку. Поєднання даних напрямів для впровадження мультимедійних засобів у ЗДО дозволить підвищити якість освітнього процесу за рахунок покращення

сприймання дітьми навчальних відомостей, залучення до освітнього процесу кожної дитини та її батьків без винятку.

Висновки до першого розділу

Проведене у першому розділі теоретичне дослідження дозволяє зробити наступні висновки:

1. Один із пріоритетних напрямків у галузі інформатизації освіти є розробка й упровадження мультимедійної техніки, введення в освітній процес мультимедійних продуктів.

Мультимедійні технології дозволяють інтенсифікувати освітній процес, стимулювати розвиток мислення та уяви дошкільників, збільшувати обсяг навчального матеріалу для творчого засвоєння і використання його дітьми дошкільного віку, формувати дослідницькі, пошукові уміння, уміння приймати оптимальні рішення, викликати зацікавленість та позитивне ставлення до навчання.

Мультимедіа – інформаційна технологія, що поєднує в одному програмному продукті різноманітні види інформації: тексти, ілюстрації, аудіо і відеоінформацію.

2. Мультимедійні технології в закладах дошкільної освіти є збагачувальним і перетворюючим фактором предметно – розвивального середовища ЗДО, створення нових, науково обґрунтованих засобів для повноцінного розвитку дітей дошкільного віку, оновлення форм і методів роботи з ними, і, насамперед, управління освітнім процесом ЗДО.

Основні напрями впровадження мультимедійних засобів в ЗДО: робота з педагогами, робота з дітьми та взаємодія з батьками.

Поєднання основних напрямів впровадження мультимедійних засобів в освітній процес дозволяє забезпечити позитивне ставлення до навчання, підвищити інтерес та урізноманітнити форми навчання та виховання

дошкільників, є гарним мотивом навчання, підвищує якість знань, умінь і навичок дітей дошкільного віку, створює умови для розвитку пізнавального інтересу.

РОЗДІЛ 2. ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ЯК ЧИННИК МОДЕРНІЗАЦІЇ СУЧАСНОЇ СИСТЕМИ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

2.1. Обґрунтування педагогічних умов застосування мультимедійних засобів навчання у фаховій підготовці вихователів.

Важливим фактором, що визначає характер змін у системі освіти, є науково-технічний прогрес, який на сучасному етапі розвитку неможливий без мультимедійних технологій. У цих умовах кардинальних змін вимагає й система вищої освіти, зокрема у галузі підготовки майбутніх учителів. Вітчизняні та зарубіжні науковці, працюючи над проблемою запровадження інноваційних технологій у процес навчання у вищій школі, виділяли певні умови, які могли б забезпечити їхню ефективність. Проте, зауважимо, що не існує єдиного переліку умов формування готовності майбутніх вихователів до застосування мультимедійних засобів.

У філософському енциклопедичному словнику «умова» визначається як: 1) середовище, у якому перебувають і без якого не можуть існувати; 2) обставини, у яких що-небудь відбувається [71, с. 12]. У педагогічному словнику «умови» визначаються як сукупність зовнішніх обставин, у яких відбувається навчальна діяльність і обставини життєдіяльності її суб'єктів [12, с. 348].

У педагогіці та психології для визначення причин, як зумовлюють певні явища або процеси, вживають поняття «умова» як наукову категорію, що виражає відношення предмета, що вивчається, до навколишніх явищ, в екзистенційну сферу яких він входить. Таким чином, умови становлять певне середовище, оточення, у якому явище виникає, існує й розвивається. При цьому сам предмет виступає як дещо зумовлене, а умови – як зовнішнє до нього розмаїття об'єктивного світу, тобто вони складають те середовище, обстановку, в якій явище або процес виникають, існують та розвиваються.

Враховуючи завдання дослідження, під педагогічними умовами розуміємо обставини, що забезпечують успішність професійної підготовки майбутніх вихователів, метою якої є їхня готовність до використання мультимедійних технологій в освітньому процесі в закладах дошкільної освіти.

Нами визначено наступні умови:

1. Відображення способів використання мультимедійних засобів в організації навчальної діяльності дітей дошкільного віку
2. Збагачення практичного досвіду майбутніх вихователів з використанням мультимедійних засобів в організації освітнього процесу сучасного закладу дошкільної освіти.
3. Стимулювання у майбутніх вихователів інтересу до використання мультимедійних засобів у майбутній професійній діяльності.

При визначенні першої педагогічної умови, ми спиралися на те, що залучення дітей до роботи на комп'ютері починається з дошкільного віку. Формою організації виступають заняття, що проводяться у вигляді бесіди педагога (який має відповідну підготовку) і практичної діяльності дітей на комп'ютері. Для практичних занять рекомендується використовувати навчально-розвивальні та ігрові мультимедійні програми, розроблені спеціально для дошкільнят, зміст і оформлення яких відповідає віковим психофізіологічним особливостям дітей [3, с. 358].

Мультимедійні програми, що впливають на становлення особистості дитини-дошкільника відрізняються між собою як за змістом, так і за структурою побудови; вони містять віртуальний світ, у якому є місце дитині з різними сюжетними схемами поведінки та простий набір завдань або тестів. Також програми відрізняються за типом: від ігрових до навчальних і тестових. Таке різноманіття підходів і методів побудови програм зумовлено багаточисельністю розробників, їх цілями та методами реалізації. Для того щоб визначити, які із запропонованих торгівельною мережею мультимедійні

навчальні комплекси доцільно використовувати у процесі розвитку дітей дошкільного віку, необхідно взяти до уваги ряд критеріїв.

Основні критерії, які вихователь повинен взяти до уваги при виборі мультимедійного навчального комплексу (МНК):

1. Мета використання МНК на заняттях у дошкільному навчальному закладі.
2. Можливість використання мультимедійного продукту/продукції для презентації розвивально-ігрового матеріалу, виконання вправ, тестування тощо.
3. Відповідність змісту мультимедійної програми змісту навчання і виховання у дошкільному навчальному закладі.
4. Забезпечення МНК різними видами інформації, що підлягає засвоєнню у процесі розвитку окремих елементів логічного мислення дитини (аналіз, синтез, порівняння, абстрагування, серіація, узагальнення, класифікація, систематизація тощо).
5. Спрямованість інформації та способу подання на вміння дітей самостійно здобувати знання.
6. Відповідність мультимедійної програми дитячій аудиторії (врахування вихідного стану дитини, вікових та типологічних її характеристик тощо).
7. Спроможність програми забезпечити розвиток елементів операційної системи логічного мислення (експертна оцінка).
8. Можливість здійснення регулювання зовнішнього вигляду екрана, меню, гучності та розміру тексту.
9. Вільний перехід від одного розділу програми до іншого, тип коментарів кожного ігрового завдання.
10. Можливість здійснення перевірки засвоєння матеріалу дітьми [17, с. 76].

Отже, все зазначене потребує від вихователів відповідної підготовки, що забезпечує впровадження мультимедійних засобів у роботу з дітьми

дошкільного віку. Тому, першу педагогічну умову визначаємо як: *відображення способів використання мультимедійних технологій в організації навчальної діяльності дітей дошкільного віку.*

Висуваючи наступну педагогічну умову, що сприятиме формуванню готовності майбутніх вихователів до використання мультимедійних засобів у організації навчальної діяльності дошкільників, базувалися на твердженні, що мультимедіа – це один із перспективних напрямів у інформатизації освітнього процесу. Мультимедіа засобів інтегрують у собі потужні розподілені освітні ресурси, що здатні забезпечити середовище для формування та розвитку ключових компетентностей, до яких відносяться в першу чергу інформаційна й комунікативна.

Ще до появи мультимедійних засобів, експерти з маркетингу, за результатами численних експериментів, виявили залежність між методом засвоєння матеріалу й здатністю відтворити набуті знання через якийсь час. Якщо матеріал було подано у звуковому вигляді, то людина запам'ятовувала близько 1/4 інформації. Якщо інформація була подана візуально – близько 1/3. При комбінуванні впливу (зорового і слухового) запам'ятовування підвищувалося до 1/2. Отже, застосування технології мультимедіа може значно підвищити ефективність навчання. Мультимедійні засоби дають низку переваг: дітьми краще сприймається матеріал, зростає зацікавленість (сучасного учня дуже важко чимось здивувати, тим більше зацікавити, особливо враховуючи можливості вчителя по відношенню до учня), індивідуалізація навчання, розвиток творчих здібностей (залучення дітей до створення курсів, уроків, презентацій), скорочення видів роботи, що стомлюють учня, використання різних аудіовізуальних засобів (музики, графіки, анімації) для збагачення і мотивації навчання, динамічного подання матеріалу, формування самооцінки учня та створення умов для самостійної роботи [44, с. 39].

О. Козленко зазначає, що на сьогодні існує три можливості використання мультимедійних програм на заняттях у закладах дошкільної

освіти, як засобів навчання – це використання окремих типів файлів (зображення, аудіо, відео, анімація); створення власних занять (інтеграція різних об'єктів в одну формат-презентацію або веб-сторінку); використання існуючих мультимедійних програм (електронних підручників). Автор також розглядає можливість використання вихователем цих програм для організації фронтальної та групової форм роботи на уроці .

Зрозуміло, що заняття з використанням мультимедійних засобів потребують великої підготовки. Вихователь повинен вміти користуватися різноманітними програмами: графічними, flesh-анімації, web-редактора, програмами для створення презентацій, програмами для роботи зі звуком та відео. Усе залежить від того, у якому вигляді ви вирішили подати інформацію. Це може бути відео, презентація, web-сторінка з різноманітними роликами. Взагалі, вибір дуже великий. Для унаочнення навчального матеріалу можна використовувати ресурси Інтернету [54, с. 234].

Таким чином, постає необхідність долучення майбутніх вихователів до різних можливостей використання мультимедійних засобів (за такими напрямками роботи як: робота з дітьми, робота з батьками, робота з педагогічним колективом, самоосвіта), що в подальшому допомагатиме їм вирішувати педагогічні й організаційні питання, актуалізує потребу використовувати мультимедійні засоби в майбутній професійній діяльності як засіб оптимізації педагогічного процесу сучасного закладу дошкільної освіти. Тому другу педагогічну умову формуємо як: *збагачення практичного досвіду майбутніх вихователів з використанням мультимедійних засобів в організації освітнього процесу сучасного закладу дошкільної освіти.*

Аналіз педагогічних досліджень з удосконалення професійної підготовки вихователя до використання мультимедійних засобів у своїй професійній діяльності, дозволяє стверджувати необхідність наявності у процесі підготовки компонента мотивації.

Поняття мотивації, зазвичай, використовують у двох значеннях:

1) як систему факторів, які викликають активність організму й визначають спрямованість поведінки людини. Сюди входять такі утворення як потреби, мотиви, наміри, цілі, інтереси[8, с. 50];

2) як характеристику процесу, що забезпечує на певному рівні поведінкову активність, тобто мотивованість[8,с. 62].

Процес спонукання до діяльності й спілкування задля досягнення певних цілей називають «мотивуванням». Мотивувати – означає створити потяг або потребу, які спонукають діяти з певною метою. Потреби виступають як внутрішній, а мета – як зовнішній аспект мотивації. Під мотивами в цьому випадку розуміють активні сили, які визначають поведінку людини. Мотивувати людину – означає задіяти її найважливіші інтереси, створити умови для самореалізації в процесі життєдіяльності.

Параметрами (характеристиками) мотиваційної сфери є:

1) Розвинутість, яка характеризує якісну різноманітність мотиваційних факторів;

2) Гнучкість, яка описує рухливість зв'язків, що існують між різними рівнями організації мотиваційної сфери (муж потребами і мотивами, мотивами і цілями, потребами і цілями)

3) Ієрархізованість – це характеристика рангової упорядкованості будови кожного окремо взятого рівня в організації мотиваційної сфери [7, с. 194-196].

Чим більше різноманітних потреб, мотивів, цілей в людини, тим більш розвинена її мотиваційна сфера. Чим різноманітніші способи задоволення потреб, тим гнучкіше мотивація. Отже, в психології мотивація виступає як регулятор життєдіяльності людини – її поведінки, діяльності, вищим рівнем якого є свідомо-вольовий. Мотивацію розглядають як складну, багаторівневу, неоднорідну систему спонукань, яка включає в себе потреби, мотиви, інтереси, ідеали, устремління, установки, емоції, норми, цінності тощо [5].

Акумулявати навчальні потреби у майбутніх вихователів можливо при поєднанні умов і педагогічних впливів, що викликатимуть пізнавальну активність. Такий вплив зовні В. Леонт'єв називає стимуляцією [40, с. 44].

Стимулювати – означає спонукати до дії. У дослідженнях В. Лозової, Г. Троцько серед групи методів стимулювання і мотивації виділяють такі підгрупи:

1. Методи емоційного стимулювання та розвитку пізнавального інтересу, головним завданням яких є забезпечення позитивних емоцій до навчальної діяльності, її змісту, форм, методів здійснення.

2. Методи стимулювання і мотивації обов'язку, відповідальності, що передбачають: формування розуміння особистої значущості навчання; пред'явлення вимог, які виходять з правил поведінки тих, хто навчається, критерії оцінювання результатів їхньої навчальної роботи, що поєднується з привчанням до систематичного виконання навчальних завдань і вимог; оперативний контроль з метою виявлення складних тем, питань, вправ [41, с. 327].

Процес стимулювання виникає при зміні стимулів. На першому його етапі використовуються оцінювально-престижні і комунікативні стимули. За їх допомогою можна ввести тих, хто навчається до пізнавальної діяльності. На другому етапі застосовують стимули-значення і методичні стимули, що дозволяють спочатку викликати потяг до пізнавальної мети, а потім на основі цього стимулювати потребу до знань та пізнавальної діяльності [40, с. 54].

Отже, виходячи з того, що мотив складає передумову будь-якої діяльності людини і виступає складним психічним утворенням, яке повинні побудувати майбутні вихователі, постає необхідність стимулювати потребу студентів щодо використання мультимедійних засобів в організації навчальної діяльності дошкільників. Це можливо через здійснення стимулювання на формування у майбутніх вихователів мотиваторів, що слугують самостійному формуванню мотивів щодо вдосконалення організації освітнього процесу сучасного закладу дошкільної освіти засобами

мультимедійних технологій. Отже, третя педагогічна умова: *стимулювання у майбутніх вихователів інтересу до використання мультимедійних засобів у майбутній професійній діяльності.*

Таким чином, готовність вихователів до використання мультимедійних засобів у навчальній діяльності дітей дошкільного віку буде ефективним за таких педагогічних умов: відображення способів використання мультимедійних засобів в організації навчальної діяльності дітей дошкільного віку; збагачення практичного досвіду майбутніх вихователів з використанням мультимедійних засобів в організації освітнього процесу сучасного закладу дошкільної освіти; стимулювання у майбутніх вихователів інтересу до використання мультимедійних засобів у майбутній професійній діяльності.

2.2. Вимоги до технологічного та навчально-методичного забезпечення застосування мультимедійних засобів навчання у роботі з дітьми дошкільного віку

В умовах сучасного розвитку суспільства неможливо собі уявити світ без інформаційних ресурсів, не менш значимих, ніж матеріальні, енергетичні і трудові. Сучасний інформаційний простір вимагає володіння комп'ютером не тільки в початковій школі, а й у дошкільному дитинстві. На сьогодні інформаційні технології значно розширюють можливості батьків, педагогів і фахівців у сфері раннього навчання. Можливості використання сучасного комп'ютера дозволяють найбільш повно і успішно реалізувати розвиток здібностей дитини.

Мультимедійні засоби дають можливість оптимізувати педагогічний процес, індивідуалізувати навчання дітей з різним рівнем пізнавального розвитку.

Розроблені комп'ютерні програми для дошкільнят дають великі можливості для розвитку багатьох психічних процесів: пам'яті, мислення, уваги, мови. Дидактичні ігри, наочний матеріал та інші посібники повинні бути яскравими, із залученням великої кількості ілюстративного матеріалу, з використанням звукових компаній. Все це може забезпечити нам комп'ютерна техніка з її мультимедійними можливостями [1].

Однак, для того щоб заняття з використанням мультимедійних засобів було ефективним та безпечним для здоров'я дітей велике значення мають умови, у яких навчаються дошкільники. Найкращим варіантом буде комп'ютерно-ігровий комплекс, який складається з комп'ютерної зали і зали релаксації. Комп'ютерний зал розміщується в приміщенні, яке має природне освітлення із обов'язковою орієнтацією вікон на північ або північний схід.

Стіни, стеля, підлога та обладнання (меблі, штори, шафи та– ін.) повинні мати світлі поверхні з матовою фактурою. Не можна оздоблювати приміщення комп'ютерної зали дерево-стружковими плитами, плівковими або рулонними синтетичними матеріалами, синтетичним килимовим покриттям, миючими шпалерами, паперовим пластиком.

Температуру повітря в залі необхідно витримувати в межах 19 – 22 С при відносній вологості 62–52%. Для підвищення вологості використовуються спеціальні пристрої або резервуари з водою (наприклад-акваріуми). Провітрювання необхідно проводити до та після заняття.

Площа комп'ютерної зали визначається з розрахунку 6 м² на – одне робоче місце. Таких робочих місць може бути 7– 8 в одній залі. Робочі місця слід розміщувати по периметру приміщення, вздовж стін.

Робоче місце – це зручний стіл, стілець, комп'ютер. Стіл– повинен складатися з двох частин та бути одномісним. На одній частині столу розміщується монітор, на іншій – клавіатура. Також, комп'ютери дітей бажано обладнати навушниками та мікрофонами.

У педагога повинен бути принтер та сканер для виготовлення – методичних матеріалів та дитячих робіт. Також під час занять педагогу стануть у нагоді цифровий фотоапарат, акустичні колонки, мікрофон [13].

Комп'ютери об'єднують в локальну мережу, обладнують – приводами DVD-ROM та звуковими картами. Вся техніка повинна відповідати вимогам Державних санітарних правил і норм «Влаштування і обладнання кабінетів комп'ютерної техніки в навчальних закладах та режим праці учнів на персональних комп'ютерах». Слід зазначити, що купуючи комп'ютерну техніку, керівники – ЗДО повинні звернути увагу на наявність дозволу («Гігієнічного висновку») МОЗ України на використання таких засобів інформатизації для навчання дітей.

Так, згідно санітарно-гігієнічних норм, дитячі комп'ютерні – столи, розміщуються на відстані 120 см один від одного та за 80 см – від опалювальної системи. Дитячі меблі підбираються з урахуванням росту дітей. Для дітей першої ростової групи (ріст: 100-115 см) висота стола (розрахованого на одну дитину) має дорівнювати 46 см, ширина повинна становити не менше 70 см, глибина – 60-80 см. Під столом повинно вистачити місця для вільного розташування ніг. Ноги не повинні згинатися понад 90 градусів. Стілець обов'язково повинен мати спинку. Поверхня стільця має легко піддаватися дезінфекції.

Дитині має бути зручно за робочим столом. Руки повинні – опиратися на стіл або на підлокітники крісла. Спину потрібно тримати прямо. Відстань від очей дитини до екрана має бути від 50 до 80 см. Дитина повинна сидіти за комп'ютером так, щоб лінія погляду (від ока до екрана) була перпендикулярна екрану і спрямована на його центральну частину. За одним комп'ютером неприпустимо одночасно займатися двом і більше дітям. Для зменшення зорової напруги важливо, щоб природне світло – падало з боку, а загальне – зверху [25].

Під час роботи дитини на комп'ютері загальне освітлення приміщення має наближуватися до рівня освітленості монітору. Освітленість поверхні стола і клавіатури може становити не менш 300 лк, а монітору – не більше 200 лк. Важливо щоб зображення на моніторі було чітким і – контрастним, не мало відблисків стороннього світла (лампочки, сонця) і відображення поруч розташованих предметів, тому що це провокує постійні рухи дитини головою з метою роздивитися зображення на різних ділянках монітору. Для захисту від світла використовуються легкі штори або жалюзі. Не можна загроможувати приміщення зайвими меблями та – інвентарем, проте не зайвими будуть вентилятор, акваріуми з водою для підтримки повітряного режиму [13].

Заняття із комп'ютером проводяться не за рахунок сну, прогулянки, оздоровчих заходів. Забороняється одночасно користуватися одним комп'ютером двом або більше дітям.

Заняття з комп'ютером в ЗДО проводяться з дітьми старше 5р. Максимальна одноразова тривалість роботи на комп'ютері складає:

- для дітей 6 років 15 хвилин на день;
- для дітей 5 років – 10 хвилин на день;
- для дітей 5 – 6 років, що відносяться до групи ризику по зору – відповідно 10 і 7 хвилин на день.

Заняття дітей з комп'ютером організуються 2 рази на тиждень. Максимальна кратність роботи впродовж тижня для дітей 5 і 6 років – 3 рази;

- дні тижня, в які можна працювати з комп'ютером: вівторок, середа, четвер – оптимальні, понеділок – можливо, п'ятниця – не рекомендується;
- рекомендований час дня для занять: перша половина дня – оптимальний, друга половина дня – допустимо; – місце роботи з комп'ютером в 30-хвилинному розвивальному занятті – середина заняття, між ввідною (підготовчою) і заключною частинами; – під час роботи дітей дошкільного віку обов'язковою є профілактика загальної втоми і зорового втомлення [64, с. 13].

Етапи роботи з комп'ютером:

1. Дітям дається загальне поняття про комп'ютер та його значення в житті сучасної людини. В ході розмови педагог формує у дітей зацікавленість до технічного засобу, пояснює необхідність використання комп'ютера сучасною людиною, а в ході практичної частини навчає дитину використовувати ПК в своїй діяльності.

2. Дошкільникам даються елементарні знання про найголовніші правила безпеки під час роботи на комп'ютері, призначення та функції основних складових комп'ютера (миші, клавіатури, системного блоку, монітору, принтера та сканера). У дітей формуються уявлення про основні елементи робочого столу, про роботу операційної системи Windows і про використання вікна папки, уміння виконувати запропоновану послідовність дій з використанням клавіатури та миші.

3. Дітям розповідають про особливості, можливості, переваги та недоліки комп'ютерної техніки, елементарні уявлення щодо використання ПК в науці, техніці, охороні здоров'я, побуті, в повсякденному житті, формуються вміння користуватися клавіатурою, окремими клавішами і «мишою».

4. З допомогою комп'ютера, використовуючи навчальні програми (зміст яких відповідає віковим психологічним можливостям і водночас забезпечує подальший розвиток дитини) формуються елементарні уявлення про основні способи спілкування, про простір і час, про Землю, зірки і Сонячну систему, Україну, розмаїття рослинного і тваринного світу, пори року, про оточуючий світ і власне «Я», умовні позначення і таке інше [1].

Комп'ютерні заняття складаються з 3-х частин: підготовчої, основної та заключної.

У першій, підготовчій частині заняття відбувається введення дитини в сюжет заняття. В цій частині проводяться розвиваючі ігри, бесіди, конкурси, змагання, які мають на меті підготовку дитини до роботи з комп'ютером, допомагають їй впоратися з поставленим завданням, проводяться гімнастика

для очей та пальчикова гімнастика, а також гімнастика для підготовки зорового, моторного апарата до роботи з комп'ютером.

Зазвичай, ця частина заняття проводиться в залі релаксації. Наприклад, друге заняття (після першого ознайомлення з комп'ютером) педагог може розпочати з повторення матеріалу попереднього заняття методом запитань-відповідей: – Як називається зала, де розміщуються комп'ютери? – Що вміє робити комп'ютер? – З яких частин складається комп'ютер? – Навіщо потрібні комп'ютери людям? та ін. Такі питання можуть бути з будь-якої іншої тематики, наприклад, з повторення або вивчення матеріалу з математики, мовленнєвого спілкування, художньої літератури, малювання, природи, народної творчості, правил дорожнього руху, сенсорики. Після такої бесіди з дітьми, педагог пропонує дітям відпочити, щоб підготуватися до роботи з комп'ютером, проводить з ними фізкультурну хвилинку. Тривалість цієї частини заняття 10 – 15 хвилин.

Друга, основна частина заняття також триває 10 – 15 хвилин. Вона містить у собі новий матеріал щодо устрою комп'ютера та роботи з ним, закріплення нового матеріалу, самостійну роботу дітей з комп'ютером, індивідуальну роботу педагога з дітьми. Ця частина заняття може бути продовженням підготовчої частини, її доповненням або заохоченням. При цьому слід зауважити, що класно-урочна система, фронтальні та змагальні методи тут неприпустимі. В цій частині заняття педагог намагається сформувати необхідні дитині навички в роботі з комп'ютером, зокрема з мишею, клавіатурою, меню.

Способи введення дитини в комп'ютерне навчання :

- пояснення дитині призначення кожної клавіші у відповідній послідовності, практична демонстрація функцій тієї або іншої клавіші, пояснення роботи з мишею;

- при вивченні нових клавіш необхідно орієнтуватися на існуючі у дитини навички роботи з комп'ютером;

– пропонувати дитині роль дослідника, експериментатора, надавати їй можливість самостійно вчиняти дії за допомогою нових клавіш та уточнювати пояснення функцій, які виконують дані клавіші.

Третя, заключна частина заняття, необхідна для зняття зорової напруги. Проводиться вона в залі релаксації. Саме в цій частині заняття педагог проводить з дітьми гімнастику для очей, комплекс вправ для профілактики зорової втоми, фізкультурні хвилини, відпочинок під музику. В заключній частині підводиться підсумок заняття, де педагог має нагоду ще раз закріпити з дітьми новий матеріал, назви, які необхідно запам'ятати, з'ясувати що їм сподобалось, а що давалось важче. Тривалість цієї частини до 5 хвилин (2-3 хв. – гімнастика, 2 – підсумок) [64, с. 12].

Формування у дітей навичок роботи з комп'ютером – процес складний та тривалий, адже можуть виникати проблеми, пов'язані із засвоєнням неправильних дій, із недоліками у роботі з клавіатурою, мишею, програмами тощо, які потім буде важко скорегувати. З цією метою доцільно привертати увагу до правильно виконаних дій, заохочувати бажання повторити їх, радіти успіхам. Доцільно надавати дітям право на вибір, самостійну поведінку та творчу ініціативу, підтримувати їхнє прагнення експериментувати. Важливо, щоб педагог, який організовує роботу дошкільнят на комп'ютері, ставився до нього як до пізнавального, навчального інструмента, а не іграшки. При цьому варто зазначити, що комп'ютерні ігри повинні доповнювати звичні ігри, збагачувати педагогічний процес новими методиками, спонукати дошкільнят до творчості. В ході спілкування з комп'ютером потрібно виховувати інтелектуальні, вольові та емоційні якості особистості дитини, культивувати звичку до свідомої та сумлінної праці, уміння долати труднощі, переживати радість пізнання та досягнення успіху [1].

Також не слід залишати поза увагою Державні санітарні правила та норми облаштування кабінетів комп'ютерної техніки та режим праці учнів з комп'ютерною технікою, в тому числі з проектором, який найчастіше

використовують вихователі для демонстрації мультимедійної презентації дошкільникам на занятті:

1. При підготовці навчальних мультимедійних презентацій важливо враховувати вимоги, які обумовлені психологічними особливостями сприйняття інформації дітьми дошкільного віку та не забувати про головну мету мультимедійної презентації – досягти значно глибшого запам'ятовування навчального матеріалу через образне сприйняття, посилення емоційної привабливості, забезпечення занурення у світ інформації.

2. Ефективність впливу презентації здебільшого буде залежати від рівня ілюстративного матеріалу. Саме візуальна насиченість презентації робить її яскравою і переконливою, що сприяє інтенсифікації процесу засвоєння навчального матеріалу дітьми дошкільного віку.

3. Мультимедійні презентації допомагають вихователю направити увагу дошкільників на більш значимих моментах. Це відбувається через безпосередній вплив на зорову, слухову та емоційну пам'ять.

4. Мультимедійна презентація, яка характеризується мобільністю та оперативністю, – віртуальний помічник сучасного вихователя. Адже вихователю має змогу при потребі миттєво повернутися до будь-якого фрагменту презентації.

5. Презентацію можна використовувати повторно при недостатньому засвоєнню матеріалу дітьми дошкільного віку.

6. Окрім цього вихователю має змогу поновлювати і доповнювати інформацію в презентації, враховуючи індивідуальні потреби своєї групи.

7. Мультимедійна презентація, власноруч створена вихователем до заняття, дає змогу адаптувати темп подання інформації до швидкості її засвоєння, враховуючи індивідуальні особливості дітей своєї групи.

8. Мультимедійна презентація повинна задовольняти дидактичні принципи навчання. Ефективність мультимедійних презентацій залежить від

якості використаних матеріалів та майстерності вихователя, який готує дану презентацію [13].

Тому при плануванні власного заняття кожен вихователь повинен чітко окреслити, яку мету він переслідує, супроводжуючи заняття мультимедійною презентацією. Також важливо усвідомити, яку роль буде відігравати презентація на занятті. Інакше презентація на занятті може стати лише яскравою картинкою, а не дієвим навчальним засобом навчання.

Отже, чітке планування роботи дозволить посилити навчальний та виховний аспекти заняття. Лише тоді вихователь досягне максимального навчального ефекту заняття, а презентація буде не просто набором слайдів, а цільним продуктом. Якщо свідомо підходити до підготовки заняття з мультимедійною презентацією, то багатьох проблем можна уникнути, а переваги презентації максимально вигідно застосовувати під час навчання дітей дошкільного віку.

Висновки до другого розділу

Теоретичне дослідження, яке ми провели у другому розділі, дозволяє зробити наступні висновки:

1. Педагогічні умови – це обставини, що забезпечують успішність професійної підготовки майбутніх вихователів, метою якої є їхня готовність до використання мультимедійних засобів в освітньому процесі в закладах дошкільної освіти.

Педагогічні умови, які, на нашу думку, забезпечать успішну готовність майбутніх вихователів до застосування мультимедійних засобів у роботі з дітьми дошкільного віку:

1) Відображення способів використання мультимедійних засобів в організації навчальної діяльності дітей дошкільного віку

2) Збагачення практичного досвіду майбутніх вихователів з використанням мультимедійних засобів в організації освітнього процесу сучасного закладу дошкільної освіти.

3) Стимулювання у майбутніх вихователів інтересу до використання мультимедійних засобів у майбутній професійній діяльності.

2. Основні вимоги до технологічного та навчально-методичного забезпечення застосування мультимедійних засобів навчання у роботі з дітьми дошкільного віку:

1) комп'ютерний зал розміщується в приміщенні, яке має природне освітлення із обов'язковою орієнтацією вікон на північ або північний схід.

2) приміщення комп'ютерної зали не можна оздоблювати деревостружковими плитами, плівковими або рулонними синтетичними матеріалами, синтетичним килимовим покриттям, миючими шпалерами, паперовим пластиком.

3) температура повітря в залі необхідно витримувати в межах 19 – 22 С при відносній вологості 62 – 52%.

4) провітрювання необхідно проводити до та після заняття.

5) вся техніка повинна відповідати вимогам Державних санітарних правил і норм «Влаштування і обладнання кабінетів комп'ютерної техніки в навчальних закладах та режим праці дітей на персональних комп'ютерах».

б) дитячі комп'ютерні – столи, розміщуються на відстані 120 см один від одного та за 80 см – від опалювальної системи. Дитячі меблі підбираються з урахуванням росту дітей. Стілець обов'язково повинен мати спинку.

Отже, заняття дітей старшого дошкільного віку за комп'ютерами, можливе лише за дотриманням описаних вище вимог.

РОЗДІЛ 3. ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНА АПРОБАЦІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ УМОВ ЗАСТОСУВАННЯ МУЛЬТИМЕДІЙНИХ ЗАСОБІВ НАВЧАННЯ У РОБОТІ З ДІТЬМИ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

3.1. Організація експериментальної роботи та результати констатувального діагностування стану застосування мультимедійних засобів навчання у роботі з дітьми старшого дошкільного віку.

З метою визначення рівнів готовності майбутніх вихователів до застосування мультимедійних засобів навчання на констатувальному етапі експерименту необхідно було здійснити діагностику початкового рівня сформованості досліджуваного явища.

Для цього необхідно було визначити критерії та відповідні їм показники рівнів готовності майбутніх вихователів до застосування мультимедійних засобів навчання у роботі з дітьми старшого дошкільного віку.

В енциклопедичних виданнях *критерій* (від грец. *kriterion* – «мірило оцінки») трактують як ознаку, на основі якої робиться оцінка, визначення чи класифікація, мірило для визначення, оцінки предмета чи явища [33, с. 149]; підстава для оцінювання або класифікації чогось [80, с. 211].

У педагогіці під критеріями розуміють ознаки, за якими можна оцінити й порівняти педагогічні явища, ефективність процесів тощо. Вчений А. Галімов зазначає, що критерій виражає найзагальнішу сутнісну ознаку, на основі якої здійснюють оцінку, порівняння реальних педагогічних явищ, при цьому ступінь вияву, якісна сформованість, визначеність критерію відображується у конкретних показниках, для яких, своєю чергою, характерна низка ознак [23, с. 152].

На думку О. Новікова, критерії повинні задовольняти ряд ознак. Так, вони повинні бути об'єктивними (настільки, наскільки це можливо в педагогіці), дозволяти оцінювати досліджувану ознаку однозначно,

адекватними, валідними, тобто оцінювати саме те, що дослідник хоче оцінити, нейтральними щодо досліджуваних явищ, а сукупність критеріїв повинна доволі повно охоплювати всі суттєві характеристики досліджуваного явища, процесу [56, с. 142 – 143].

Вітчизняна дослідниця С. Іванова зазначає, що критерії також мають відображати динаміку вимірюваної якості в просторі й часі та розкриватися через показники, за інтенсивністю прояву яких можна робити висновки про рівень сформованості певного критерію [80, с. 153].

Зважаючи на зазначене вище, у нашій роботі термін «критерій» трактуємо як ознаку, за якою згідно із відповідними показниками оцінюється ступінь досягнення певного результату – у нашому випадку рівень готовності майбутніх вихователів до застосування мультимедійних засобів навчання у роботі з дітьми старшого дошкільного віку..

Спираючись на теоретичні дані П. Гороль та Р. Гуревич щодо мультимедійних засобів навчання, ми визначили *критерії щодо готовності майбутніх вихователів до застосування мультимедійних засобів навчання у роботі з дітьми старшого дошкільного віку: когнітивно-мотиваційний, репродуктивно-комунікативний, креативно-інноваційни.*

Когнітивно-мотиваційний критерій передбачав теоретичну готовність і мотивацію майбутніх вихователів дітей старшого дошкільного віку до впровадження мультимедійних засобів навчання.

Показниками когнітивно-мотиваційного критерію є:

- розуміння змісту понять «інновація», «технологія», «засіб навчання», «мультимедіа», «мультимедійна технологія»;
- знання структури, напрямів використання та видів мультимедійних засобів, які використовують у процесі навчання старших дошкільників;
- мотивація до впровадження мультимедійних засобів у роботі з дітьми старшого дошкільного віку.

Репродуктивно-комунікативний критерій включав у себе комплекс знань, умінь та навичок щодо практичного застосування мультимедійних технологій у процесі навчання старших дошкільників.

Показниками репродуктивно-комунікативного критерію визначено:

- уміння підбирати конкретну технологію у процесі навчання дітей старшого дошкільного віку у відповідності до їх вікових можливостей і психологічних особливостей;
- уміння використовувати передовий педагогічний досвід у процесі роботи;
- володіння педагогічною технікою і врахування особистісно-орієнтованого підходу у навчанні старших дошкільників.

Креативно-інноваційний критерій передбачає творчу діяльність майбутнього вихователя закладу дошкільної освіти у поєднанні з мультимедійними засобами навчання у процесі навчання старших дошкільників.

Креативно-інноваційний критерій представлено такими *показниками*:

- уміння розвивати творчу уяву дітей старшого дошкільного віку мультимедійними засобами навчання;
- уміння самостійно складати плани-конспекти занять та визначати зміст інших форм роботи для навчання дітей старшого дошкільного віку з використанням мультимедійних засобів навчання;
- уміння підбирати необхідні матеріали для використання мультимедійних технологій у навчанні дітей старшого дошкільного віку;
- уміння оцінювати і планувати свою діяльність [8, с. 212].

Відповідно до критеріїв та показників виділяємо три *рівні сформованості* готовності майбутніх вихователів до використання мультимедійних засобів у навчанні дітей старшого дошкільного віку: *високий (креативний), середній (репродуктивний), низький (елементарний)*.

Високий (креативний) рівень притаманний студентам які готові до впровадження мультимедійних засобів навчання в освітній процес дітей

старшого дошкільного віку; проявляють ініціативу при складанні плану-конспекту заняття для дітей старшого дошкільного віку з використанням мультимедійних засобів навчання; творчо підходять до реалізації поставлених завдань; прагнуть придумати та реалізувати свої задуми при створенні мультимедійних засобів навчання.

Середній (репродуктивний) рівень – обсяг знань про використання мультимедійних засобів навчання у закладі дошкільної освіти відповідає вимогам освітньої програми, проте спостерігається їх не систематизованість і фрагментарність; діяльність студенти під час проведення занять на практиці характеризується використанням елементів мультимедійних засобів навчання.

Низький (елементарний) рівень обмеженість і фрагментарність знань про мультимедійні засоби навчання у ЗДО; не проявляють ініціативності та творчості при складанні конспектів з використанням мультимедійних засобів; не вміють або мають значні труднощі з впровадженням мультимедійних засобів у навчання дітей старшого дошкільного віку [56, с. 21].

Отже, ми визначили критерії та показники сформованості рівнів готовності майбутніх вихователів до застосування мультимедійних засобів навчання у роботі з дітьми старшого дошкільного віку, а також схарактеризували *рівні сформованості* досліджуваного феномену. Це допоможе під час проведення педагогічного експерименту об'єктивно дослідити динаміку готовності майбутніх вихователів до застосування мультимедійних засобів у навчанні дошкільників.

Для виявлення початкового рівня готовності майбутніх вихователів до використання мультимедійних засобів у роботі зі старшими дошкільниками було проведено *констатувальний експеримент*.

Експеримент проводився на базі Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького, що знаходиться за адресою: вул.

О. Дашкевича, 24. В експерименті взяли участь студенти спеціальності Дошкільна освіта (2 – 4 курс) у кількості 72 студентів.

Мета констатувального експерименту: виявити початковий рівень сформованості готовності майбутніх вихователів до застосування мультимедійних засобів навчання у роботі з дітьми старшого дошкільного віку.

У процесі констатувального експерименту здійснювалось спостереження за процесом осітньої діяльності та активності студентів у вивченні матеріалу про мультимедійні засоби навчання, при написанні планів-конспектів заняття з використанням мультимедійних засобів навчання та при створенні власної мультимедійної презентації.

За результатами спостереження на основі висвітлених критеріїв і показників сформованості рівнів готовності майбутніх вихователів до використання мультимедійних засобів у роботі з старшими дошкільниками *за бальною системою* здійснювалась оцінка початкового рівня сформованості досліджуваного феномену.

Низький рівень:

1 бал – фрагментарне знання про мультимедійні засоби навчання. Студенти майже не орієнтуються, коливаються в поясненні щодо своїх суджень та оцінок. Студенти здатні лише висловити певну думку щодо мультимедійних засобів. Абсолютно не виникає інтерес до створення мультимедійних засобів навчання.

2 бали – часткове знання, епізодичний, випадковий характер, немає ніякої необхідності в усвідомленому вивченні матеріалу про мультимедійні засоби навчання. Студенти, що належать до цього рівня малоініціативні, їм не вистачає творчого самовираження, вони уникають завдань творчого характеру.

Середній рівень:

3 бали – мають неповне уявлення, щодо мультимедійних засобів навчання. Виявляється неусвідомленість інтересів, щодо мультимедійних засобів навчання, немає особливої необхідності для їх вивчення.

4 бали – правильно розрізняють різні види мультимедійних засобів навчання. Вміють скласти план-конспект заняття з використанням мультимедійних засобів за зразком. Використовують на практиці свої знання щодо мультимедійних засобів навчання. У студентів спостерігається прагнення до вираження власного ставлення щодо використання мультимедійних засобів навчання у роботі з старшими дошкільниками з відповідним обґрунтуванням.

Високий рівень

5 балів – знають чітко всі види мультимедійних засобів навчання. Прагнуть до актуалізації творчості, намагаючись отримати задоволення від творчого характеру завдання, часто проявляють ініціативу. Відчувають деякі труднощі при спробі порівняти та узагальнювати мультимедійні засоби навчання. Проявляється здатність обґрунтовувати свій вибір, при виборі мультимедійних засобів навчання.

6 балів – досить глибока обізнаність у мультимедійних засобах навчання; здатність аналізувати, порівнювати інформацію; працювати з відповідною термінологією. Вони здатні самостійно оцінити роль мультимедійних засобів навчання у навчанні дітей дошкільного віку, висловлюють свої думки, щодо того чи потрібно використовувати мультимедійні засоби в закладі дошкільної освіти [56, с. 43].

Крім спостереження, у процесі констатувального етапу було проведено діагностування готовності студентів щодо впровадження мультимедійних засобів у навчанні дітей старшого дошкільного віку. Для цього було розроблено анкету, яка дозволила детально вивчити і проаналізувати досліджувані показники, та проведено бесіду. Ці методи дослідження стали основою для отримання результатів когнітивно-мотиваційного критерію.

Анкетування, щодо готовності застосування мультимедійних засобів навчання у роботі з дітьми старшого дошкільного віку містить десять запитань. На запитання «Чи маєте Ви інтерес та бажання до вивчення мультимедійних засобів навчання?» 8 студентів відповіло – «не маю, але необхідно для майбутнього життя», 6 студентів дали відповідь – «маю бажання до вивчення мультимедійних засобів», і тільки троє майбутніх вихователів відповіли – «цікавлюся, маю деякий досвід роботи з мультимедійними засобами». Дуже малий відсоток студентів дали правильну відповідь на запитання «Які, на Вашу думку, є види мультимедійної презентації?» Після аналізування відповідей на питання «Чи використовуєте Ви мультимедійні засоби при складанні плану-конспекту заняття для дітей старшого дошкільного віку» ми зробили висновок, що тільки двоє студентів склали конспекти такого плану.

На питання «Який вид організації заняття Вам більше подобається?» всі студенти дали відповідь – «заняття з використанням мультимедійних засобів», також на запитання «На Вашу думку, використання мультимедійних засобів під час заняття в ЗДО» студенти відповіли, що мультимедійні засоби підвищують інтерес до навчання, розвивають творче мислення та розвивають здібності до самостійної роботи.

Аналіз анкетування дає можливість зрозуміти, що хоч майбутні вихователі не досить обізнані у темі дослідження, але вони розуміють, що навчання дітей старшого дошкільного віку з використанням мультимедійних засобів є досить ефективним і позитивно впливає на пізнавальні процеси дошкільників. Анкетування представлено (Додаток А).

Після анкетування, ми вирішили провести бесіду із майбутніми вихователями для того, щоб краще зрозуміти рівень знань студентів, щодо мультимедійних засобів навчання. Питання бесіди представлені (Додаток Б).

Бесіду ми провели індивідуально з кожним студентом, вона містила десять запитань, на які майбутні вихователі повинні були не тільки коротко дати відповідь, а й обґрунтувати її.

Результати спостереження, анкетування та проведеної бесіди, показали, що майже половина студентів, не готові застосовувати на практиці мультимедійні засоби навчання, але всі студенти погоджуються з тим, що сучасне навчання дітей дошкільного віку не можливе без мультимедійних засобів навчання. Результати опитування наведено у діаграмі 2.1.

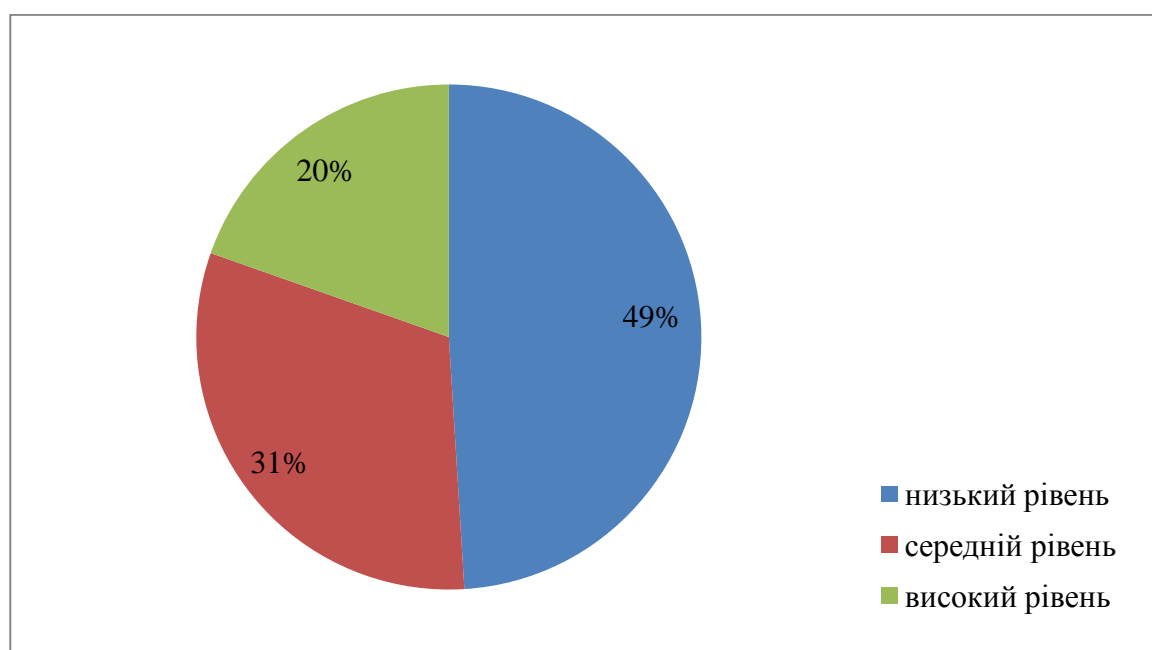

Рис 2.1. Початковий рівень сформованості готовності майбутніх вихователів до застосування мультимедійних засобів у навчанні дітей старшого дошкільного віку.

Отже, у результаті проведеного експерименту ми бачимо, що третя частина студентів дуже добре знають матеріал щодо мультимедійних засобів, однак більшість студентів не можуть чітко пояснити що таке «мультимедійні засоби» та які є види засобів, що характерно для низького рівня готовності до використання мультимедійних засобів у навчанні дітей старшого дошкільного віку (це 49 %, від загальної кількості студентів). Середній рівень

продемонстрували п'ятнадцять студентів – це 20%, високий рівень готовності до використання мультимедійних засобів у роботі з дітьми виявили двадцять двоє студентів – це 31% від загальної кількості студентів.

Таким чином, констатувальний експеримент став підставою для висновків про те, що в університеті проводять заняття з вивчення мультимедійних засобів навчання, а також навчають, як саме потрібно застосовувати дані засоби на практиці, але студенти не досить відповідально відносяться до навчання, тому не всі студенти мають високий рівень готовності до застосування мультимедійних засобів навчання у роботі з дітьми дошкільного віку.

3.2. Методика і результати формувального етапу експерименту

На формувальному етапі експериментального дослідження не лише реалізовувалася розроблена нами методика, а й відстежувався сам процес, характер розвитку основних компонентів готовності. Суттєвою була робота щодо організації професійно-педагогічного навчання майбутніх вихователів, динамікою формування їх фахових знань і умінь із застосування мультимедійних засобів в освітньому процесі закладів дошкільної освіти на кожному етапі навчання.

Експериментальна модель обіймала три послідовних етапи: інформаційний, практично-діяльнісний і дослідницько-творчий. У змісті формувального етапу експерименту було закладено педагогічні умови готовності майбутніх вихователів до застосування мультимедійних засобі навчання у роботі з дітьми старшого дошкільного віку.

На першому етапі була реалізована умова – відображення способів використання мультимедійних технологій в організації навчальної діяльності дітей дошкільного віку. На другому і третьому етапі переважала умова, що передбачала збагачення практичного досвіду майбутніх вихователів з

використанням мультимедійних засобів в організації освітнього процесу сучасного ЗДО. Педагогічна умова – стимулювання у майбутніх вихователів інтересу до використання мультимедійних технологій у майбутній професійній діяльності – відіграла важливу роль на кожному етапі.

Перший – інформаційний етап, передбачав поширення уявлень студентів про мультимедійні засоби навчання, поглиблення знань щодо сутності мультимедійних засобів навчання, їх видів та основних напрямів використання у процесі педагогічної діяльності майбутніх вихователів ЗДО. Для досягнення цієї мети було розроблено й проведено семінар *«Мультимедійна презентація як сучасний засіб навчання. Використання в презентаціях мультимедіа та анімаційних ефектів»*.

Під час розроблення семінару ми спиралися на попередній досвід студентів, якого вони набули під час вивчення предметів «Інформаційні технології». Такий підхід сприяв формуванню у майбутніх вихователів цілісного погляду на використання мультимедійних засобів в організації освітнього процесу в ЗДО.

Мета семінару: ознайомити студентів зі структурою мультимедійних презентацій і можливість їх використання у роботі з дітьми старшого дошкільного віку; розвивати у студентів уміння виділяти елементи мультимедійної презентації; виховувати творчий підхід до використання мультимедійних презентацій у навчанні дітей дошкільного віку.

Під час семінару студенти дізналися про переваги мультимедійної презентації. Зокрема це були:

- використання мультимедійних презентацій забезпечує наочність, яка сприяє комплексному сприйняттю й кращому запам'ятовуванню матеріалу. Презентації полегшують показ фотографій, малюнків, графіків, географічних карт, гербаріїв.

- використовуючи анімацію і відеофрагменти, можна демонструвати динамічні процеси.

– використання мультимедійних презентацій забезпечує афективність сприйняття інформації – висловлюваний матеріал підкріплюється зоровими образами і сприймається на рівні відчуттів. Інформація закріплюється підсвідомо на рівні інтуїції.

– мультимедійне обладнання дає змогу швидко й зручно відтворювати інформацію.

– презентації дають можливість показати структуру заняття: на початку уроку можна роздати роздруківки плану заняття, а потім, за допомогою заголовків на кожному слайді, дати можливість стежити за ходом викладу матеріалу. Так само варто виносити на слайди всі ключові слова й незрозумілі терміни. Це допоможе слухачам їх сприйняти й записати.

Завершили семінар методом диспуту, щодо використання мультимедійних засобів у роботі з дітьми старшого дошкільного віку. Учасників диспуту було поділено на дві групи «захисники» і «критики», трьох студентів обрали на ролі суддів. Розглядаючи питання «Чи доцільно використовувати мультимедійні засоби у роботі з дітьми старшого дошкільного віку?», кожна команда намагалася довести власну, заздалегідь визначену позицію з метою переконати опонентів і суддів. Студенти робили висновки про необхідність використання мультимедійних засобів у ЗДО, але щоб заняття було ефективним потрібно розробляти мультимедійну презентацію залежно від мети та змісту заняття.

Для того щоб переконатися, наскільки студенти засвоїли інформацію ми запропонували їм розробити «Мапу розуму» з теми «Мультимедійні засоби навчання у роботі з дітьми старшого дошкільного віку». Для розробки «Мапу розуму» використовували програму Microsoft Word. Аркуш листа розташовувався в альбомній орієнтації. У центрі аркуша студенти розміщували центральний образ (головне поняття, проблема). Це міг бути малюнок, або геометрична фігура. Центральний образ обов'язково підписували. Підпис – це назва теми, концепції, проекту, що досліджують. Від центрального образу відводили «гілки» головних ідей, міркувань. Їх

кількість складна від двох до десяти. До головних «гілок» прикріплювалися підпорядковані «гілки», асоціативно пов'язані з головними ідеями, поняттями, що деталізують їх (наприклад, головна ідея – мультимедійні засоби в роботі майбутніх вихователів ЗДО, підпорядковані: мультимедіа, обмін досвідом, пізнавальна діяльність дітей, робота з батьками тощо). До підпорядкованих «гілок» додавалися ідеї нижчого рівня з ще більшою конкретизацією і деталізацією (наприклад, мультимедіа: бук трейлери, інтерактивні постери, мультимедіа-тринажери). Усі «гілки» студенти підписували, використовуючи ключові слова. Якщо студенти стикалися з труднощами у висуванні ідей, то на «Масі розуму» вони залишали пусті «гілки». Так відбувалося стимулювання студентів до завершення проекту.

Технологія «Маса розуму» виступала ефективним інструментом структурування, аналізу, класифікації навчального матеріалу. Вона дозволяла прискорити процес вивчення і розгляду навчальної інформації, активізувати мислення студентів у контексті певної системи уявлень. Приклад студентських розробок «Маси розуму» представлено в Додатку В [30].

Практично-діяльнісний етап передбачає збагачення практичного досвіду майбутніх вихователів з використанням мультимедійних технологій в організації освітнього процесу сучасного ЗДО.

З метою узагальнення знань студентів щодо збагачення практичного досвіду майбутнім вихователям ми запропонували розробити план-конспект заняття для дітей старшого дошкільного віку з використанням мультимедійних засобів навчання. Під час розробки конспектів занять студенти мали враховувати державні освітні стандарти, вікові особливості дітей, завдання і цілі навчального заняття, вимоги щодо підбору відповідного наочного або звукового матеріалу для показу мультимедійної презентації.

В ході практичного заняття ми використали один з популярних методів навчання – мозковий штурм, що мало на меті підвести студентів до усвідомлення логічної побудови заняття в закладі дошкільної освіти з використанням мультимедійних засобів. Студенти у процесі розробки планів-

конспектів пропонували свої варіанти відповідей щодо окреслених проблем. Цей етап не припускав критики, оцінювання, пропозицій, а слугував накопиченню ідей щодо розв'язання поставленої проблеми.

Під час обговорення студенти поділялися на «прихильників» і «опонентів» з метою виявлення слабких місць аргументації кожної з команд та їх виявлення. При захисті розроблених планів-конспектів використано такі правила мозкового штурму: кожний студент може вільно висловлювати зауваження або пропозиції щодо розроблених проектів; учасники висловлюються по черзі, точно і лаконічно; будь-які пропозиції щодо розроблених планів-конспектів приймаються і фіксуються; не можна критикувати і коментувати пропозиції, зауваження; можна розвивати ідеї, запропоновані іншими учасниками мозкового штурму.

У процесі навчання змінювалося ставлення студентів до можливостей використання мультимедійних засобів навчання. Майбутні вихователі отримали практичний і методичний досвід створення планів-конспектів з використанням мультимедійних технологій.

Третій – дослідницько-творчий етап стимулювання у майбутніх вихователів інтересу до використання мультимедійних засобів у майбутній професійній діяльності – мав на меті апробування студентами набутого досвіду щодо використання мультимедійних засобів під час навчання дітей старшого дошкільного віку.

Під час дослідницько-творчого етапу ми запропонували студентам створити власну мультимедійну презентацію. Але перед виконанням даного завдання, ми ознайомили майбутніх вихователів із сервісами, які допомогли б при створенні мультимедійних презентацій.

Найбільш доступним засобом для створення власних комп'ютерних навчальних продуктів є програма *PowerPoint*. Створену презентацію можна записати на диск, поділитися електронною поштою чи через соціальну мережу, завантажити на електронну дошку. Можна зберегти в іншому форматі, наприклад, відео.

Презентація дає можливість вихователю проявити творчість, індивідуальність, уникнути формального підходу до проведення занять. Вона забезпечує вихователю можливість для:

- інформаційної підтримки;
- ілюстрування;
- використання різноманітних вправ;
- економії часу і матеріальних засобів;
- побудови плану заняття;
- розширення освітнього простору.

Широковідома презентація формату *PowerPoint* вже давно є допоміжним засобом візуалізації навчального матеріалу, але її можна віднести до більш стандартних. Але є й інші сервіси [65, с. 14].

Prezi.com – це сервіс, за допомогою якого можна створити інтерактивну презентацію онлайн. Можливості Prezi дозволяють створювати презентації нового виду з нелінійною структурою. Всю презентацію можна згорнути в одну картинку, і навпаки кожен елемент презентації може бути збільшений (акцентований) для більш детального вивчення та зосередження уваги. *Prezi.com* – це соціальний сервіс, а значить, створюватися презентації можуть колективно, і цю якість можна використовувати при роботі над спільними проектами [57, с. 98].

PowToon – у сервісі можна створити відео з музикою на основі шаблону або з «чистого аркуша». У програмі передбачено кілька варіантів анімації тексту: написання від руки, послідовна поява літер. Є невеличка бібліотека анімованих зображень. Робоча область містить кнопки керування, таймлайн, вікно попереднього перегляду, список слайдів. Можна налаштувати час перебування об'єктів на екрані, різні варіанти їхньої появи та зникнення. Цікавими є й готові шаблони анімованих переходів між слайдами. Створені роботи можна безпосередньо завантажувати на YouTube (до 30 шт.). У безкоштовній версії не передбачено збереження презентації на

свій комп'ютер, за шаблоном можна створити відео до 45 секунд, а без шаблону – до 5 хвилин.

VideoScribe – програма, що дозволяє створювати мальовані презентації навіть тим, хто малювати не вміє. Вся презентація розміщується на одному великому полі, а не на кількох слайдах. До відеоскрайбінгу можна записати свій голос. На виході отримуємо скоріше відео, ніж звичайну презентацію. Програму можна скачати безкоштовно і користуватися протягом тижня[58, с. 64].

Отже, майбутні вихователі створюючи презентації в PowerPoint, Prezi.com, PowToon, VideoScribe удосконалювали уміння і навички дослідницької діяльності, а також мотивувати себе до використання мультимедійних засобів у навчанні та вихованні дітей старшого дошкільного віку.

Мультимедійну презентацію майбутні вихователі створювали за алгоритмом, який представлений на таблиці 3.2.

Таблиця 3.2

Алгоритм роботи майбутніх вихователів над створенням мультимедійної презентації

Етап проектування	Діяльність студентів
Організація створення презентації	<ul style="list-style-type: none"> • обрання теми дослідження; • визначення гіпотези щодо розв'язання проблеми дослідження.
Планування дослідження	<ul style="list-style-type: none"> • формування ключових питань; • розробка навчальних цілей; • розподіл завдань між студентами;
Дослідження теми презентації	<ul style="list-style-type: none"> • пошук інформаційних джерел; • аналіз і узагальнення зібраної

	інформації.
Результати	<ul style="list-style-type: none"> • оформлення результату; • демонстрація результату; • висновки, пропозиції; • підбиття підсумків.

Перед виконанням завдання студенти поділилися на команди за інтересами. Особливостями командної діяльності були прийняття кожним членом команди мети і завдань спільної діяльності, згуртованість та організованість, рівноправний, довірливий стиль спілкування.

Завдяки роботі в групах майбутні вихователі практикували уміння і навички співробітництва, міжособистісного спілкування (володіння прийомами активного слухання, прийняття спільного рішення, розв'язання розбіжностей суперечок). Кожний учасник мав право висловити своє бачення проблеми; всі члени команди повинні були поважати цінності і погляди кожного[6].

Наведемо поетапний маршрут створення мультимедійної презентації.

Перший етап – визначення теми. Спираючись на програму «Дитина» та вимоги Базового компоненту дошкільної освіти майбутні вихователі вибирали з таких тем: «Людина серед людей», «Навколо нас працюють усі», «Техніка навколо нас», «Україна – рідний край», «Свята», «Тварини: дикі та свійські», «Рослини: фрукти та овочі», «Про вічливість», «Одяг і зуття» тощо.

Другий етап – створення презентації. Під час створення презентації студенти враховували цільову аудиторію, якій буде презентуватися інформація.

Третій етап – після створення презентації, студенти продумували питання, які можна обговорити з дітьми старшого дошкільного віку. Кожна тема передбачала визначення ключових і тематичних питань. Ключове

питання ставиться до всієї презентації, на нього діти зможуть дати відповідь після перегляду всієї презентації.

Тематичні питання ставляться до окремих слайдів презентації, на них діти відразу зможуть відповісти.

Четвертий етап – аналізування в групі зробленої презентації. Представлення презентації всім студентам групи [78, с. 250].

Під час представлення презентації всі студенти висловили власну думку, щодо побачених презентацій. Студенти намагалися бути відкритими для сприйняття чужих висловлювань і пропозицій. Розбіжності, які виникли під час захисту презентацій підлягали розв'язанню з урахуванням інтересів кожного студента. Отже, участь у створенні мультимедійної презентації надала студентам можливість:

- реалізувати на практиці свій план дій, висувати гіпотези та аналізувати інформацію;
- співпрацювати у групах, розвивати навички соціальної взаємодії;
- виявляти активну позицію, висловити свій погляд, бути почутими і вплинути на результат у розв'язанні проблем;
- отримати знання, вміння і навички під час роботи з програмами PowerPoint, Prezi.com, PowToon, VideoScribe;

Під час виконання завдань, які ми пропонували, майбутні вихователі все більше розуміли, наскільки важливими є використання мультимедійних засобів навчання в ЗДО.

Апробована на формуальному етапі експерименту методика формування готовності майбутніх вихователів до застосування мультимедійних засобів навчання у роботі з дітьми дошкільного віку більш докладно буде висвітлена у наступному п.3.3.

Наприкінці формуального етапу експерименту нами було проведене контрольне діагностування рівня сформованості готовності майбутніх вихователів до застосування мультимедійних засобів навчання у роботі з дітьми старшого дошкільного віку.

За результатами контрольного діагностування за розробленими нами критеріями та показниками було виявлено, що більшість студентів готові до використання мультимедійних засобів навчання у роботі з дітьми старшого дошкільного віку. *Низький* рівень знань щодо застосування мультимедійних засобів навчання виявили сім студентів – це 10 %, від загальної кількості. *Середній* рівень продемонстрували вісімнадцять студентів – це 25%, *високий* рівень обізнаності показали сорок сім студентів – це 65% від загальної кількості.

Результати контрольного діагностування представлено на рис.3.3.

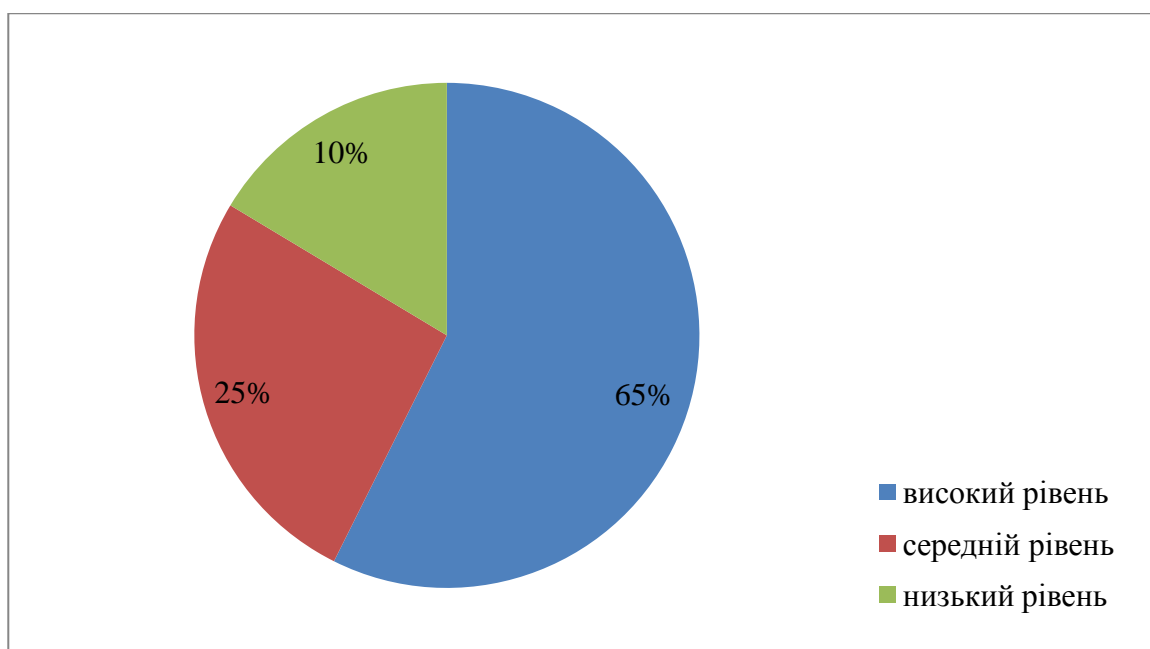

Рис 3.3. Рівні сформованості готовності майбутніх вихователів до застосування мультимедійних засобів навчання у роботі з дітьми старшого дошкільного віку наприкінці формульовального етапу експерименту.

Порівняння результатів динаміки рівнів сформованості готовності майбутніх вихователів до застосування мультимедійних засобів навчання у роботі з дітьми старшого дошкільного віку за результатами констатувального і контрольного діагностування засвідчило позитивні зміни у рівнях сформованості досліджуваного феномену, що представлено у таблиці.

Таблиця 3.4

Динаміка рівнів сформованості готовності майбутніх вихователів до застосування мультимедійних засобів навчання у роботі з дітьми старшого дошкільного віку

Рівні	Констатувальна діагностика	Контрольна діагностика	Динаміка
Високий	31 % (22 осіб)	65 % (47 осіб)	+34 % (+25 осіб)
Середній	20% (15 осіб)	25 % (18 осіб)	+5 % (+ 3 особи)
Низький	49 % (35 осіб)	10 % (7 осіб)	-39% (- 28 осіб)

Отже, можна сказати, що позитивні результати експерименту дають можливість стверджувати ефективність розробленої нами методики формування готовності майбутніх вихователів до застосування мультимедійних засобів навчання у роботі з дітьми старшого дошкільного віку. Це дає змогу запропонувати майбутнім вихователям закладів дошкільної освіти «Методичні рекомендації щодо формування готовності майбутніх вихователів до застосування мультимедійних засобів у роботі з дітьми старшого дошкільного віку», які висвітлено у наступному підрозділі магістерської роботи.

3.3. Методичні рекомендації щодо формування готовності майбутніх вихователів до застосування мультимедійних засобів навчання у роботі з дітьми дошкільного віку

Про компетентність вихователя-методиста, зокрема початківця, свідчить не лише сумлінне виконання ним своїх обов'язків, а й уміння грамотно й ефектно представляти результати своєї роботи та перспективний досвід педагогічного колективу. Найоптимальнішим засобом для цього є мультимедійні презентації. Уміння створювати їх власноруч неодноразово стане у пригоді кожному педагогу.

Комп'ютер – могутній засіб навчання та саморозвитку малюка.

Здатність комп'ютера відтворювати інформацію одночасно у вигляді тексту, графічного зображення, звуку, мови, відео, запам'ятовувати і з величезною швидкістю обробляти дані дозволяє фахівцям створювати для дітей мультимедійні презентації, електронні дитячі книги та енциклопедії .

Презентація – потужний, інтерактивний і зручний інструмент передавання інформації, який вихователь може перетворити як на спосіб розповісти історію, так і на інтерактивну дидактичну гру. Створення ефектної презентації легке і цікаве заняття [28, с. 21].

Комп'ютерна презентація є досить зручним засобом навчання:

- *По-перше*, дорослий може її модифікувати відповідно до віку дитини і тих цілей, які він переслідує на кожному етапі роботи з ним.
- *По-друге*, презентацію не можна порвати, забруднити і зіпсувати.
- *По-третьє*, вона естетична, так як представлена на ній інформація (візуальна і аудіальна) характеризується загальним стилем і високою якістю виконання (на відміну від зображень вирізаних з різних книг, журналів і наклеєних на альбомні листи або картон) [32].

Дитяча комп'ютерна презентація дозволяє вирішити такі завдання:

- збагатити уявлення дитини про характерні властивості об'єктів живої і неживої природи, соціальних явищах;

- розвинути граматичний лад і лексичну бік мови, накопичити активний і пасивний словник, уточнити правильну вимову;
- розвинути пізнавальну сферу, моральні властивості, естетичні оцінки і судження і т.д.

Залежно від цілей і завдань, які необхідно вирішити через мультимедійні презентації, їх можна розділити на 4 види, які представлені у таблиці 3.3:

Таблиця 3.3.

Види мультимедійних презентацій залежно від цілей і завдань, які необхідно вирішити під час заняття в закладах дошкільної освіти.

<i>Інформаційна презентація.</i>	Це передача довідкової інформації, що міститься в тезах, таблицях, графіках і схемах. Прикладом такої презентації може служити – «Освітні проекти в умовах ЗДО»
<i>Презентація-супровід</i>	Це презентація, створена для підтримки якого-небудь заходу чи події, зазвичай містить мало тексту, багато фотоматеріалів, схем або алгоритмів. Основний текст проговорюється ведучим або учасниками заходу, а презентація служить наочною візуалізацією слів.
<i>Презентація - звіт</i>	Цей вид презентації перегукується з попереднім, але в ході демонстрації слайдів акцент робиться на результативність вже виконаної роботи.

Рекламна презентація	<p>Презентація, створена для самостійного вивчення матеріалу педагогами, може містити всі властиві їй елементи, мати розгалужену структуру і розглядати об'єкт презентації з усіх сторін.</p> <p>Використовувати їх можливо як супровід до доповіді, співдоповіді на педагогічній раді, батьківських зборах, лекції на семінарі. Будь-яка доповідь, супроводжувана мультимедійною презентацією, дозволяє представити значно більший обсяг інформації та наочно обгрунтовувати свої аргументи. Динамічна доповідь, супроводжувана яскравою і ефектною мультимедійною презентацією, приваблює значно більше уваги.</p>
-----------------------------	--

Тематика презентацій: заняття з логіко-математичного розвитку, знайомство з природою, правила безпечної поведінки вдома і на вулиці, заняття з розвитку мовлення, корекційна робота.

Практика показала, що за умови систематичного використання мультимедійних презентацій у поєднанні з традиційними методами навчання, ефективність роботи з розвитку пізнавальних здібностей дітей дошкільного віку значно підвищується [30, с. 64].

Мультимедійні презентації та слайди викликають у дошкільників живий інтерес, є прекрасним наочним посібником і демонстраційним матеріалом, що сприяє гарній результативності освітнього процесу. Використання комп'ютерних засобів навчання також допомагає розвивати у малюків допитливість, зібраність, зосередженість. Застосування слайдів з об'єктами природи, що супроводжуються живим звуком або музичною

композицією, викликає позитивні емоції і переживання, робить багатобічна зцілювальне, що гармонізує і розвиваюче вплив на дітей. Така презентація дає можливість відчувати ніжність, здивування й захоплення світом живої природи. У дітей неодмінно викликає бажання розглянути, діяти, грати [33, с. 174].

Для більшої ефективності презентація будується з урахуванням вікових особливостей дошкільників, в неї включаються цікаві питання, картинки, ігри, звук. Основа будь-якої сучасної презентації – полегшення процесу зорового сприйняття і запам'ятовування інформації за допомогою яскравих образів. Форма і місце використання презентації залежить від змісту і мети, яку ставить педагог.

Слайди можна застосовувати :

- Як спосіб створення проблемної ситуації.
- При складанні творчих описових розповідей по слайду .
- При постановці запитань проблемного характеру.
- При організації нестандартної освітньої діяльності : ігри – вікторини , інтелектуальні ігри.

Перед оформленням презентації у програмі Microsoft Office Power Point слід заздалегідь підготувати її тези (набраний в електронному вигляді текст), малюнки, які ви плануєте додати до презентації. Після того як ви детально сплануєте презентацію, можете починати працювати з програмою [42, с. 16].

Для кращого розуміння, як саме створити мультимедійну презентацію ми розробили покрокове створення мультимедійної презентації, яке представлено на таблиці. 3.4.

Таблиця 3.4

Створення мультимедійної презентації

1 крок	Визначення навчальних завдань до мультимедійної презентації
2 крок	Мотивація для перегляду презентації

3 крок	Спосіб виконання завдання
4 крок	Можливість вибору
5 крок	Правильна відповідь – зміна слайду
6 крок	Результат
7 крок	Послідовність появи картинок
8 крок	Тривалість

1. Перед створенням мультимедійної презентації, спочатку визначаємо навчальні завдання. Для правильного визначення завдань, потрібно сператися на програми дошкільної освіти. Завдання для дітей старшого дошкільного віку: засвоїти поняття «однаково», «порівну», «стільки», «усі»; знати склад числа у межах десяти шляхом розкладання предметних множин на дві частини.

Для вирішення завдань, потрібно продумати, які дії повинні виконувати діти при перегляді презентації.

2. Для дитини продумаємо ігрову мотивацію: що будемо робити, для кого або для чого?

Наприклад, звільняємо цифри, які викрала хитра лисичка; допомагаємо хлопчику перейти через місток вставляючи літери в пропущенні місця.

3. Показуємо спосіб виконання завдання: як це робити?

Ці правила озвучуються на початку презентації, дається зразок виконання завдання. Всі дії, які повинні виконати діти слід показувати стрілками, миготливими значками, виділенням. Це дозволить дитині зосередити увагу на потрібному об'єкті, запам'ятати порядок дій.

Дітям, які добре засвоїли правила роботи з мультимедійною презентацією і хочуть ще раз виконати завдання, подані у презентації,

повинна бути надана можливість перейти до початку завдань, без прослуховування правил.

Зробимо кнопку переходу до гри. Для цього відкриємо вкладку «Показ слайдів» – керуючі кнопки – кнопка.

При бажанні можна вибрати звук. Дитині подобається, коли кнопочки озвучені.

Отже, дитина, яка вперше працює з презентацією на 1 – 4 слайдах знайомиться з правилами, а ті діти, які вже знайомі з даними завданнями відразу стартує.

Діти дуже люблять мультимедійні презентації у вигляді сюжетної гри.

Створюючи таку презентацію в програмі PowerPoint, потрібно придумати сюжет, героїв, і вже по ходу дії дитині пропонуються завдання і дається спосіб їх виконання. Дуже важливо, щоб у таких іграх був сюрпризний момент, або ж несподіваний сюжет.

Наприклад, дитина грає в «Телебачення» або разом з героями мультика шукає пісеньку, знаходить підказки. Саме цікавість гри, здатність дітей перевтілюватися в того чи іншого героя, дозволять їм виконати будь-яке складне завдання і повторити його багато разів [11, с. 29].

4. В іграх часто пропонується вибрати і показати потрібний предмет, слово, цифру або фігуру.

Ми робимо дидактичну гру: гра сама навчає дитину.

Це означає, що при неправильному виборі відповіді зміни слайдів не відбувається, і дитина чує звуковий сигнал «не вірно». Тільки одна відповідь є вірною. Розмістіть кнопки-кружечки з відповідями. У даному фрагменті гри правильна відповідь – число 5, інші неправильні. Натискаємо кнопку вірної відповіді на зміну слайда. Клацаємо по ній правою кнопкою миші і в налаштуваннях вибираємо «перейти за гіперпосиланням» – «наступний слайд». Нехай дитина почує приємний звук – заохочення. Поставимо галочку «звук», вибираємо його з меню або «інший» – з власної колекції звуків.

Поставимо галочку «виділити»: коли дитина натисне на цю кнопку, вона змінить колір. Тепер налаштуємо кнопки неправильних відповідей. По кожній клацаємо правою кнопкою миші і в налаштуваннях дії вибираємо: «ні», аналогічно вибираємо «неприємний» звук з меню або «інший» – з власної колекції звуків. Таким чином, коли гравець натисне на кнопки з цифрами 4, 5, 7 – почує звук, що позначає невірна відповідь, зміни слайдів не відбудеться. В іграх дітям дуже цікаво чути незвичні звуки, фрази з мультфільмів. За допомогою інтернету можна підібрати будь-які звуки або зробити нарізку самостійно. Наприклад, з гри «Малюк і Карлсон» ми використовували «крилаті фрази» героїв. Натискаючи на ті чи інші об'єкти в грі, дитина чує ці фрази, створюється ілюзія гри з героями улюбленого мультика [62].

5. Автоматична – небажана для гри зміна слайдів. Поки у нас виходить, що, якщо дитина клацне по будь-якому місці презентації, слайди зміняться. А це нам зовсім не потрібно. Усунемо проблему. Для цього в верхньому меню вибираємо вкладку «Показ слайдів» і знаходимо «Зміна слайдів». Обов'язково знімаємо галочки на панелі справа «Зміна слайдів»: «по клацанню» і «автоматично після». Тепер дитина, буде натискати куди завгодно безрезультатно до тих пір, поки не знайде правильну відповідь. (Якщо, звичайно, Ви не покажете їй, що можна крутити коліщатко миші. Але ви цього не робите, для її ж блага!)

6. Результат. Дуже корисно, щоб дошкільник побачив правильну відповідь у потрібному полі, порадів. І порадувати його може слово – заохочення, мультяшка, новий зароблений значок. Це буде стимулом до продовження гри, замаскує дидактичну задачу.

7. У процесі створення ігор-презентацій необхідно продумати послідовність появи картинок або тексту. Для цього працюємо з вкладкою «Настройка анімації» з панелі «Показ слайдів». Праворуч вибираємо ефект входу об'єкта, часові параметри, напрямок. У кожної дитини свої особливості сприйняття інформації, тому зміна слайдів буде вестися з урахуванням часу

сприйняття. Чим складніше завдання і молодша дитина, тим більше часу буде потрібно. Враховуємо ці особливості дитячого сприйняття: необхідно відвести час на читання тексту і розглядання картинки. Збільшимо час між появою наступного об'єкта. Встановлюємо курсор на потрібному фрагменті праворуч, клацаємо правою кнопкою миші «час», у вікні встановлюємо затримку появи напису на потрібну кількість секунд. Подбаймо про збереження дитячого зору: написи повинні бути досить великими і зручними для читання. Перевороти, підстрибування букв і слів не підходять для початківця читача і зовсім ні до чого дошкільнику, який почне відволікатися від картинки.

8. Створюючи гру, думаємо про її тривалість. Вона залежить від віку дітей. Оскільки, ми створюємо мультимедійну презентацію для дітей старшого дошкільного віку то, гра повинна тривати не більше 10 – 15 хв. Треба передбачити відпочинок для очей, фізхвилинку [53, с. 7].

Студенти розробляють презентацію для старших дошкільників з урахуванням алгоритму формування в них розумових дій, а саме:

- Аналіз-синтез: назва об'єкта та його частин; виокремлення усіх ознак, властивостей, якостей, функцій, їх назва; виокремлення суттєвих ознак цього об'єкта; встановлення взаємозв'язку частин, функцій, ознак, властивостей, якостей; узагальнення основних властивостей, функцій цього об'єкта.

- Порівняння: визначення ліній порівняння; виокремлення в об'єктах ознак різниці і порівняння за ними; висновки про різницю в об'єктах; виокремлення ознак схожості в об'єктах; висновки про схожість; узагальнення за лініями різниці та схожості.

- Класифікація: виділення можливих сприйнятих і безпосередньо відображених ознак – підстав для поділу об'єктів на групи; визначення суттєвих ознак об'єднання об'єктів у групи; віднесення об'єктів до групи на підставі підведення їх під конкретне поняття; виконання дій класифікації на

підставі загального поняття; моделювання (схематизація) процесу виконання дій класифікації.

– Встановлення причино-наслідкових зв'язків та відносин: встановлення прямих, зовнішньо поданих залежностей поміж об'єктами, явищами; встановлення поданих зворотних зв'язків; визначення прихованих прямих і зворотних залежностей у результаті суджень, міркувань, умовиводів; прогнозування можливих причин та наслідків різноманітних подій; моделювання причино – наслідкових зв'язків поміж об'єктами [15, с. 85].

Мультимедійна презентація для дітей дошкільного віку має містити набір слайдів, на яких є графічні об'єкти, малюнки тощо, а також звук, відео та анімацію – три основні компоненти мультимедіа.

Перегляд мультимедійних презентацій пропонують дітям під час фронтальних та підгрупових занять, а також у процесі індивідуальної роботи. Вони дають дошкільникам змогу ліпше зрозуміти новий навчальний матеріал, узагальнити отримані знання, а ще – активізують пізнавальний інтерес до нової теми, сприяють засвоєнню ними запропонованого матеріалу [21, с. 257].

Тому в розділі «Мультимедійні презентації», крім назви презентації, має бути зазначена її мета, а також перелік компонентів, з яких вона складається. Також слід указувати, під час якого заняття (з ознайомлення з навколишнім, з розвитку мовлення, з ознайомлення з природою тощо) ця презентація буде використана.

Спираючись на дані дослідження ми розробили рекомендації для майбутніх вихователів щодо використання мультимедійних презентацій на заняттях.

1. Презентація рідко обходиться без засобів наочності. Їхнє завдання – надати виступу переконливість. Правильне використання цих засобів значно пожвавить презентацію та зафіксує матеріал у пам'яті.

2. Засоби наочності бажано застосовувати тільки тоді, коли вони можуть посилити вплив висловлювання.

3. При демонстрації слайдів і зверненні до аудиторії найкраще стояти ліворуч від екрану (якщо дивитися з залу). У силу того що ми читаємо зліва направо, спочатку слухачі будуть дивитися на педагога, а потім переведуть погляд направо на екран, де представлена більш докладна інформація.

4. Якщо використовувати засоби наочності більше не передбачається, рекомендується встати впівоберта до дітей зліва від устаткування і продовжити заняття.

5. Педагог буде виглядати природно, якщо розташується під невеликим кутом до дитячої аудиторії. Можна зайняти більш «сильну» позицію, повністю розвернувшись лицем до дошкільнят.

6. Швидко подивившись на зображення (предмет), можна жестом лівої руки привернути до нього увагу аудиторії. Жест повинен бути дуже коротким. Потім слід знову повернутися і звернутися до аудиторії.

7. При тимчасовому виключенні проекційного обладнання або перерві в показі слайдів бажано переміститися в центр кабінету і продовжити презентацію.

8. Не слід:

- говорити, повернувшись спиною до дітей;
- читати конспект заняття;
- загороджувати демонстроване зображення;
- допускати, щоб використовуваний засіб відіграло головну роль в презентації;
- видавати роздатковий матеріал під час презентації.

Грамотно підібраний матеріал допомагає відстежити рівень знань дітей та спланувати подальшу роботу [10, с. 334].

Практика засвідчила результативність застосування комп'ютерних презентацій на заняттях з розвитку мовлення, особливо у процесі розв'язання завдань з розвитку зв'язного мовлення («Склади розповідь про...», «Складемо

казку про...»), під час вивчення віршів. Такі заняття сприяють створенню позитивного настрою у вихованців, а перед педагогами відкривається можливість широкого вибору наочності, ігрових вправ у вигляді слайд-шоу, які дають змогу закріпити у дітей навички словотворення, граматично правильного зв'язного мовлення.

Під час виховання у дітей основ патріотизму стануть у пригоді розробки презентацій циклу «Народні свята і традиції», з яких діти дізнаватимуться про народні свята, національні традиції тощо. Завдяки їм діти легше засвоять складну тему, адже, крім наочності, презентація може містити цікаві для дітей завдання. Наприклад, заспівати пісеньку з улюбленим персонажем свята, приготувати страву, вивчити вірш тощо.

Мультимедійні презентації доцільно розробляти як до найскладніших для опанування дітьми пізнавальних тем, наприклад: «Хліб усьому голова», «Народні традиції», так і для кожної теми, як-от: «Меблі», «Перелітні птахи», «Одяг», «Овочі, фрукти», «Кімнатні рослини», «Домашні птахи, тварини» тощо, представленої у перспективному плануванні освітньої роботи з дітьми. Можна, звичайно, застосовувати готові мультимедійні презентації, запропоновані інтернет-сайтами, однак доцільніше створювати авторські педагогічні розробки, враховуючи індивідуальні особливості роботи у групі [28, с. 2].

Опановуючи навичками створення презентацій, педагог поступово входить у світ сучасних технологій. Педагогу надається можливість повністю вибудувати хід безпосередньої освітньої діяльності на слайді, що дозволяє заощадити час, полегшує використання матеріалу для розвитку словесно – логічного мислення (кресворди або ребуси).

При підготовці безпосередньої освітньої діяльності важливо пам'ятати, що всі види мислення тісно пов'язані між собою. Тому, особливу увагу варто приділяти розвитку таких розумових операцій, як порівняння, узагальнення, класифікація, розвитку у дітей здатності міркувати.

Отже, розробка дитячої презентації передбачає тривалу дослідну діяльність студентів, інтеграцію знань, навичок і вмінь із різних галузей педагогічної та психологічної науки та власного життєвого досвіду. Під час роботи над студентськими проектами викладач здійснює допомогу студентам у пошуку джерел, необхідних для створення презентації, організовує, координує і контролює увесь процес, підтримує та спрямовує студентів творчо підходити до оформлення розроблених дидактичних матеріалів для дітей.

Окремо треба наголосити на тому, що заняття з використанням комп'ютера не замінюють звичайних, а доповнюють їх, установлюють змістовні зв'язки між системами знань. Це збагачує освітній процес новими можливостями, спонукає дітей до пізнавальної активності.

Висновки до третього розділу

Експериментальна робота засвідчила ефективність застосованої нами методики щодо готовності майбутніх вихователів до застосування мультимедійних засобів у роботі з дітьми старшого дошкільного віку. В результаті роботи студенти почали краще розуміти, яку роль відіграють мультимедійні засоби навчання у навчанні дітей дошкільного віку.

Експериментальна робота дозволила визначити сукупність педагогічних умов, що забезпечують ефективність процесу формування готовності майбутніх вихователів до застосування мультимедійних засобів у роботі з дітьми дошкільного віку, а саме:

- 1) складання планів-конспектів заняття із застосуванням мультимедійних засобів для дітей старшого дошкільного віку;
- 2) використання в освітньому процесі необхідного та достатнього обсягу систематизованої інформації щодо мультимедійних засобів (історичний, теоретичний, практичний аспекти);

4) організація процесу самостійного створення мультимедійної презентації;

5) доступність та педагогічна доцільність пропонованих завдань;

6) створення на практичних заняттях позитивно-емоційної творчої атмосфери зацікавленості та захопленості.

За результатами контрольного етапу експерименту запропоновано Методичні рекомендації щодо формування готовності майбутніх вихователів до застосування мультимедійних засобів навчання у роботі з дітьми дошкільного віку.

ВИСНОВКИ

У магістерській роботі проведено теоретичне узагальнення та запропоновано нове вирішення наукової проблеми підвищення рівня готовності майбутніх вихователів до застосування мультимедійних засобів навчання у роботі з дітьми дошкільного віку. Цю проблему вирішено шляхом обґрунтування, розробки, експериментальної перевірки та впровадження в освітній процес студентів педагогічних умов застосування мультимедійних засобів навчання у фаховій підготовці вихователів.

Мультимедійні засоби несуть пізнавальну цінність для дітей дошкільного віку, відображають явища реального світу в доступних їй формах. Використання мультимедійних засобів у закладі дошкільної освіти збагачує, урізноманітнює діяльність та розширює сферу пізнання дітей старшого дошкільного віку.

1. Аналіз досвіду наукової літератури дозволив визначити, що мультимедійні засоби навчання покращують процес сприймання та запам'ятовування інформації через унаочнення та яскраві образи. На основі аналізу першоджерел уточнено поняття «мультимедійні засоби навчання» окремий вид комп'ютерної технології, що поєднує в одному програмному продукті різноманітні види інформації: тексти, ілюстрації, аудіо і відеоінформацію.

Визначено види мультимедійних засобів навчання, а саме: апаратні й програмні. В свою чергу серед апаратних засобів розрізнять основні й спеціальні.

До основних засобів мультимедіа відносимо: комп'ютер, мультимедіа-монітор, маніпулятори (миша, клавіатура трекбол, графічний планшет, світлове перо, тачпад, сенсорний екран, pointing stick, ігрові маніпулятори – джойстик, геймпад), до спеціальних засобів відносяться приводи CD-ROM, TV-тюнери, графічні акселератори, звукові плати, акустичні системи.

Програмні засоби мультимедіа включають в себе мультимедійні додатки й засоби створення мультимедійних додатків. Так, до мультимедійних додатків навчального призначення можна віднести: мультимедіа-презентацію; слайд-шоу; електронний звіт; мультимедіа-доповідь; електронний журнал; віртуальний тур; мультимедіа-видання; flash, shockwave-ігри (навчальні ігри, розміщені, як в Інтернеті (on-line), так і на різних носіях (off-line); мультимедіа-тренажери, навчальні мультимедіа-системи; лінгвістичні мультимедіа-системи; мультимедійні Internet-ресурси.

В закладах дошкільної освіти ми можемо використовувати окремі види мультимедійних засобів: мультимедіа-презентації, мультимедіа-тренажери, електронні мультимедіа-видання.

2. Робота з педагогами, робота з дітьми та взаємодія з батьками – основні напрями впровадження мультимедійних засобів навчання у закладах дошкільної освіти.

Освітній процес в закладах дошкільної освіти буде змістовним, ефективним та цікавим для дітей та їх батьків, при поєднанні основних напрямів впровадження мультимедійних засобів. Використання мультимедійних засобів в ЗДО забезпечить позитивне ставлення до навчання, підвищить інтерес та урізноманітнить форми і види навчання дітей старшого дошкільного віку. Саме заняття, які будуть проведені з використанням мультимедійних засобів підвищуватимуть якість знань, умінь і навичок дітей старшого дошкільного віку, створюватимуть умови для розвитку пізнавального інтересу, а також будуть гарним мотивом навчання.

3. Педагогічні умови, які будуть ефективними у формуванні готовності майбутніх вихователів до використання мультимедійних засобів в навчальній діяльності дітей дошкільного віку, виокремлено такі: відображення способів використання мультимедійних засобів в організації навчальної діяльності дітей дошкільного віку; збагачення практичного досвіду майбутніх вихователів з використанням мультимедійних засобів в організації освітнього процесу сучасного закладу дошкільної освіти;

стимулювання у майбутніх вихователів інтересу до використання мультимедійних технологій у майбутній професійній діяльності.

При поєднанні педагогічних умов, майбутні вихователі стануть більш досвідченими щодо використання мультимедійних засобів, а також в них з'явиться бажання самим створювати мультимедійні презентації.

4. Визначено вимоги до технологічного та навчально-методичного забезпечення застосування мультимедійних засобів навчання у роботі з дітьми дошкільного віку.

Описуючи вимоги ми враховували: освітлення кімнати, температуру, коли проводиться провітрювання, площу кімнати в якій знаходяться комп'ютери, як потрібно розміщувати робочі місця, наявність дозволу («Гігієнічного висновку») МОЗ України на використання таких засобів інформатизації для навчання дітей, та як саме діти повинні сидіти за робочим місцем.

5. Визначено критерії та відповідні показники готовності майбутніх вихователів до використання мультимедійних засобів у роботі з дітьми старшого дошкільного віку: когнітивно-мотиваційний, репродуктивно-комунікативний та креативно-інноваційний. Схарактеризовано рівні сформованості готовності майбутніх вихователів (високий, середній, низький).

Експериментально перевірено результативність педагогічних умов застосування мультимедійних засобів навчання у роботі з дітьми дошкільного віку. Результати педагогічно дослідження під час констатувального експерименту

Експериментальна робота засвідчила ефективність застосованої нами методики щодо формування готовності майбутніх вихователів до застосування мультимедійних засобів у навчанні дітей старшого дошкільного віку. В результаті роботи студенти зрозуміли наскільки важливі мультимедійні засоби у роботі з дітьми дошкільного віку. В дослідженні обґрунтовано результативність потенціалу мультимедійних засобів, за якими

цілеспрямовано розвиваються творчі здібності майбутніх вихователів та відбувається процес набуття спеціальних навичок та вмінь. Вони передбачають, також створення належного середовища для розвитку пізнавальної творчої активності дошкільників, сприятливий мікроклімат між вихователем і дітьми на заняттях, доступність, варіативність прийомів і форм організації діяльності дітей, доступність дитячому сприйманню підбраного матеріалу, що забезпечує самовияв дитини без прямої допомоги дорослого, а лише за умови опосередкованого керівництва і практичної творчої діяльності.

На основі отриманих результатів розроблено методичні рекомендації щодо формування готовності майбутніх вихователів до застосування мультимедійних засобів навчання у роботі з дітьми старшого дошкільного віку.

Отже, результати дослідження свідчать про результативність педагогічних умов застосування мультимедійних засобів навчання у роботі з дітьми дошкільного віку. Це підтверджує гіпотезу дослідження та свідчить про виконання його завдань та досягнення мети.

Однак, проведене дослідження не вичерпує всіх аспектів проблеми готовності майбутніх вихователів до застосування мультимедійних засобів навчання у роботі з дітьми старшого дошкільного віку. Подальшого наукового пошуку потребує вивчення досвіду європейських країн щодо застосування МЗН у роботі з дітьми дошкільного віку.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Авторська програма навчання комп'ютерній грамоті дошкільнят 5-го і 6-го року життя. Вакуленко Н. М. Відділ Києво-святошинської райдержадміністрації. Районний інформаційно-методичний центр. 2007-2008 н. р.
2. Андрієвська В.М., Олефіренко Н.В. Мультимедійні технології у початковій ланці освіти. - Інформаційні технології і засоби навчання. №2 (16)- 2010. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nbu.gov.ua/e-journals/ITZN/em16/content/10avmeol.htm>
3. Базова програма розвитку дитини дошкільного віку «Я у світі» / [під ред. О. Л. Кононко] – Київ: Світич, 2008. – 430 с.
4. Базовий компонент дошкільної освіти / авт. кол-в: А. М. Богущ, Г. В. Беленька, О. Л. Богініч, Н. В. Гавриш, О. П. Долинна та ін. – Київ : Видавництво, 2012. – 26 с.
5. Берлайн Д. Е. Любознательность и поиск информации / Д. Е. Берлайн // Вопросы психологи. – 1966. - № 3. – С. 54-56.
6. Биков В. Ю. Сучасні завдання інформатизації освіти [Електронний ресурс] / В. Ю. Биков / Інформаційні технології і засоби навчання – 2010. – № 1 (15). – Режим доступу: <http://www.nbu.gov.ua/e-journals/ITZN/em15/emg.html>.
7. Бирюкович А. А. Зрительно-моторная реакция детей 6 лет при игровых занятиях на компьютере / А. А. Бирюкович // Новые исследования в психологии и возрастной физиологии. – 1991. - № 1. – С. 124-128.
8. Борис І. Мотиваційна сфера як проблемний чинник поведінки // Психологія і суспільство. – 2002. - № 2. – С. 48-57.
9. Буктрейлер – сучасна форма реклами книги [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://biblio/lib/Kherson.ua/buktreyleyler.htm>.
10. Бурбело О. А. Мультимедійні презентації як один із засобів візуалізації інформації у навчальному процесі / О. А. Бурбело, С. І. Меженська, М.

- М. Калашніков // Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ ім. Е. О. Дідоренка. – 2014. – № 2. – 334 с.
11. Бухаркина М.Ю. Мультимедийный учебник: что это?//Иностр. языки в школе. – 2001. – №4. – С.29.
  12. Вишнякова С. М. Профессиональное образование: словарь. Ключевые понятия, термины, актуальная лексика / С. М. Вишнякова. – Москва: НМЦ СПО, 1999. – 538 с.
  13. Влаштування і обладнання кабінетів комп'ютерної техніки в навчальних закладах та режим праці дітей на персональних комп'ютерах/ДСанПіН 5.5.6.009-98, затв.пост. Гол.держ.сан.лікарня України від 30.12.1988 р. № 9.
  14. Волкова Е. А. Мультимедиа технологи: уч.-метод. Пособ. / Е. А. Волкова. – Нижний Тагил: НТГСПИ(ф) РГППУ, 2016. – 100 с.
  15. Впровадження та поширення інформаційно-комунікаційних технологій у роботі дошкільного навчального закладу з дітьми, педагогами, батьками та громадськістю: тематичний збірник праць / упоряд.: А. А. Волосюк; за заг. Редакцією Л. А. Шишолік. – Рівне: РОІППО. 2015. – 85 с.
  16. Гороль П. К., Гуревич Р. С., Коношевський Л. Л., Шестопалюк О. В. Сучасні інформаційні засоби навчання. – Вінниця: ВДПУ імені М. Коцюбинського, 2004. – 535 с.
  17. Гуревич Р. С. Інформаційно-телекомунікаційні технології в навчальному процесі та наукових дослідженнях: навчальний посібник для студентів педагогічних ВНЗ і слухачів інститутів післядипломної освіти / Гуревич Р. С., Кадемія М. Ю. – Київ: «Освіта України» - 2006. – 390 с.
  18. Данилов О. В. Мультимедіа власноруч: текст, графіка, анімація, відео / О. Данилова, В. Манако, Д. Манако // «Шкіл. Світ»: Вид. Л. Галіцина, 2006. – 120 с.

19. Електронна бібліотека студента. Вплив перегляду мультиплікаційних фільмів на психологічний розвиток дошкільника:[Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://bibliofond.ru/view.aspx?id=653373>.
20. Желізняк Л. Д. Інтерактивний плакат як сучасний засіб / Желізняк Людмила Дезидер [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://osvita.ua/school/lessons>.
21. Завадський І.О., Забарна А.П., Microsoft Excel у профільному навчанні, ВНУ, 2011. – 257 с.
- 22.Іванова О. Підвищення інформаційно-комп'ютерної компетентності педагогів// Вихователь-методист дошкільного закладу. – 2010. - №2. – С. 22-30.
23. Іванова С. В. Критерії та показники розвитку професійної компетентності вчителів / С. В. Іванова // Вісн. Житомирськ. держ. у-ту. – 2010. – Вип. 52. – Пед. Науки.- С. 152-156.
24. Інтерактивні технології навчання: теорія, досвід: Методичний посібник. / Авт. – уклад. О. Пометун, Л. Пироженко. – 2007.
25. Інструкція з організації охорони життя і здоров'я дітей у дошкільних навчальних закладах, зат. нак. М-ва освіти і науки України від 28.10.2012 р. №985.
26. Інформатика: Комп'ютерна техніка. Комп'ютерні технології. Посіб. За ред. О. І. Пушкаря Київ: Видавничий центр: Академія, 2001. 696 с.
27. И.Ю.Андріянова. Проект «Медиаобразование дошкольников как новый социальный приоритет»: [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://www.covenok.ru/kids/issue/130169.htm>
28. Казаков Ю. М. Педагогічні умови застосування медіаосвіти в процесі професійної підготовки майбутніх учителів : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук: спец. : 13.00.04 – теорія та методика професійної освіти / Ю. М. Казаков. – Луганськ, 2007. – 21с.
- 29.Каратаєва М. Інтернет технології у методичній роботі / М. Каратаєва // Дошкільне виховання. – 2010. – №8. – С. 8–9.

30. Карты ума. Mind. Manager / [ред. В. И. Копыл]. – Минск: Харвест, 2007. – 64 с.
31. Кедровіч Г. Оцінка дидактичної придатності вибраних мультимедійних програм // Педагогіка і психологія професійної освіти. – 2000. - №2. – С. 83-87.
32. Коваленко В. В. Проблеми підготовки вчителя і соціального педагога до застосування мультимедійних засобів для формування основ здоров'я молодших школярів [Електронний ресурс] / В. В. Коваленко // Інформаційні технології і засоби навчання. – 2013. – №5 (37). – Режим доступу до збірника : <http://journal.iitta.gov.ua>.
33. Коджаспирова Г. М. Словарь по педагогике / Г. М. Коджаспирова, А. Ю. Коджаспиров. – Москва: ИКЦ «МарТ»; Ростов н/Д: Изд. Центр «МарТ», 2005, - 174 с.
34. Корнев В. П. Використання інформаційно-телекомунікаційних технологій : зб. наук. праць / В. П. Корнев – Київ: ДНВП : «Картографія», 2008. – С. 50–53 с.
35. Корчевський Б. Б. Мультимедійні технології в навчанні. Створення навчальних відеофільмів / Б. Б. Корчевський, В. В. Дякова // Вісник Вінницького політехнічного інституту. – 2010. - № 3. – С. 118 – 123.
36. Косачова О. Буктрейлер як ефективний медіа ресурс сучасної бібліотеки / О. Косачова // Вісник Книжкової палати. – 2014. - № 10. – с. 15 – 18 с.
37. Кошкина Л. М. Скрайб-презентація [Електронний ресурс] / Л. М. Кошкина // Учительський Журнал он-лайн. – 2015. – Режим доступу до журналу: <http://www.teacherjournal.ru>.
38. Лавреньєва Г. П. Комп'ютер навчає, розвиває, розважає / Г. П. Лавреньєва // Дошкільне виховання. – 2009. – №10. – С. 8–9.
39. Левченко О.М., Коваль І.В., І.О.Завадський Основи створення комп'ютерних презентацій, ВНУ, 2010. – 188 с.

40. Леонтьев В. Г. Мотивация и психологические механизмы ее формирования / В. Г. Леонтьев. – Новосибирск: ГП Новосибир. полиграф., 2002. – 264 с.
41. Лозова В. І. Теоретичні основи виховання і навчання: навчальний посібник / В. І. Лозова, Г. В. Троцько. – Харків: ОВС, 2002. – 400 с.
42. Ляшенко С. Інтеграція інформаційно-комунікаційних технологій у освітній процес / С. Ляшенко, З. Зінченко // Вихователь-методист дошкільного закладу, № 7. – 2013. – С. 16 – 27.
43. Ляшенко С. Інтеграція інформаційно-комунікаційних технологій у освітній процес / С. Ляшенко, З. Зінченко // Вихователь-методист дошкільного закладу. – 2013. – № 8. – С. 17–23.
44. Луначек В. Е. Інформаційно-комунікаційні технології в управлінні загальноосвітнім навчальним закладом / В. Е. Луначек. – Харків: Основа, 2004. – 96 с.
45. Ляшко К. І. Електронні навчальні посібники в системі сучасної освіти [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://dspace.pnpri.edu.ua>.
46. Морзе Н. В. Інформатика/ Н. В. Морзе, В. П. Вембр, О. Г. Кузьминська. – Київ: Школяр, 2009. – 23 с.
47. Медіаосвіта: [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://www.gorono.ftl.ks.ua>.
48. Методичні рекомендації щодо проведення презентацій / [упоряд. І. М. Церебрякова]. – Дніпропетровськ : КЗ «Дніпропетровська обласна науково-методична бібліотека», 2010. – 14 с.
49. М.І.Жалдак. Система підготовки вчителя до використання інформаційно-комунікаційних технологій у навчальному процесі/ М. І.Жалдак // Комп'ютерно-орієнтовані системи навчання: зб. наук. праць. – Київ: НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2011. – Серія №2. – №11(1S). – С. 3–16.
50. Мультимедіа та мультимедійні системи: Конспект лекцій для студентів спеціальності «Програмне забезпечення автоматизованих систем».

- Уклад. С. С. Забара, О. П. Цурін. – Київ: Видавництво Університету України, 2003. 154 с.
51. Мультимедійні системи навчання [Електронний ресурс]. – Режим доступу до журналу: <http://bibliofond.ru>.
52. М.Ю.Воробченко. Інформаційні технології: [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://4gd-pzo.lvivedu.com/uk/article>.
53. Науменко Г. Г., Науменко О. М. Підготовка вчителя в умовах застосування ІКТ // Комп'ютер у школі та сім'ї / Г. Г. Науменко, О. М. Науменко. – 2008. - № 8. – С. 6 – 10.
54. Нісімчук А. С., Падалка О. С., Шпак О. Т. Сучасні педагогічні технології: Навчальний посібник. – Київ: Видавничий центр «Просвіта», 2000. – 368 с.
55. Никишина І.В. Інноваційна діяльність сучасного педагога: методичний посібник. – Вчитель, 2007. – 91 с.
56. Новикова А. М. Методология научного исследования / А. М. Новиков, Д. А. Новиков. – Москва: Либроком, 2010. – 280 с.
57. О. Коваленко. Педагогические условия формирования у будущих воспитателей готовности к использованию информационных технологий в работе дошкольного учебного заведения // Вища освіта України. Теоретичний та науково-методичний часопис, №3 (46). - С. 454-465.
58. Олефіренко Н. В., Мультимедійні технології у дошкільній ланці освіти. – Інформаційні технології і засоби навчання. – 2010. - № 2 [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www/ime.edu-ua.net>.
59. Освітні технології: Навч. – метод. Посібн. М. Пехата, А. З. Кіктенко, О. М. Любарська; з за ред. О. М. Пехоти. – Київ: А. С. К., 2003. – 255 с.
60. Основи нових інформаційних технологій навчання : посібник для вчителів / Ю. І. Машбиць, О. О. Гокуль, М. І. Жалдак та ін. ; за ред. Ю. І. Машбица / Інститут психології ім. Г. С. Костюка АПН України. К. : ІЗМН, 2008. – 264 с.

61. Основи нових інформаційних технологій навчання : посібник для вчителів / Ю. І. Машбиць, О. О. Гокуль, М. І. Жалдак та ін. ; за ред. Ю. І. Машбица / Інститут психології ім. Г. С. Костюка АПН України. Київ : ІЗМН, 1997. – 264 с.
62. Особенности организации и проведения медиаурока. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://moi-mummi.ru>.
63. Орешко М. А. Скрайбинг: рисуем презентацію по интересным книгам / Марина Анатольевна Орешко // Школьная библиотека: сегодня и завтра. 2013. - № 2. С. 49-53. – Библиогр.: С. 53.
64. О. Червинська. Інформаційні технології в освітній процес // Дошкільне виховання. – 2011. - № 1. – С. 12-15.
65. Панченко А. Модернізація освітнього процесу у ДНЗ в умовах інформатизації освіти / А. Панченко // Вихователь-методист дошкільного закладу. - № 1. – 2012. – С.11-15.
66. Понеділко В. Наочність у підвищенні якості та ефективності навчального процесу. Віс. Нац. Акад.. держ. Упр. при Презид. України. 2003. № 3. С. 528-540.
67. Риженко С. С. Про досвід використання мультимедійних технологій у навчальному процесі (у ВНЗ) [Електронний ресурс] / Світлана Сергіївна Риженко. – Режим доступу до журналу: <http://lineyka.inf.ua>.
68. Словник іншомовних слів/Уклад.: С. М. Морозов, Л. М. Шкарапута. – Київ: Наук. Думка, 2000. – 680 с.
69. Сухомліна І. Є., Тихоновська М. А., Тихоновський О. В., Кірсанова О. В. та інші. Електронний посібник, як новітній засіб навчання / Запорізький державний університет // [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://dspase.zsmu.edu.ua>.
70. Українська педагогіка (Скарбничка). Інформаційні технології навчання: [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://ukped.com/skarbnichka>.

71. Философский энциклопедический словарь. – Москва: Сов. энциклопедия, 2004. – 1550 с.
72. Халамай І. Мультимедійна презентація як інструмент мульттерапії / І. Халамай // Вихователь-методист дошкільного закладу. – 2014. – № 6. – С. 54-56.
73. Хміль Н. А. Віртуальні інтерактивні дошки та їх використання в освітньому процесі / Н. А. Хміль, І. В. Морквян, Т. В. Отрошко. – Харків: ФОП Панов А. М., 2015. – 74 с.
74. Цимбалюк О. Л. Використання ІКТ у дошкільних навчальних закладах. / О. Л. Цимбалюк // Педагогічний пошук. – 2013. – № 3 (79). – С. 36 – 41.
75. Черняк В. Д. Буктрейлер / В. Д. Черняк, М. А. Черняк // Массовая література в поняттях и терминах. – Наука, Флинта, 2015. – 250 с.
76. Червинська О. Інформаційні технології – в освітній процес / Червинська О. // Дошкільне виховання. – 2011. – №1. – С. 12–13.
77. Шакотько В.В. Методика використання ІКТ у початковій школі / Шакотько В. В. – К. : Комп'ютер, 2008. – 128 с.
78. Шишка І. В. Використання мультимедійних засобів навчання на уроках в початкових класах: Посібник / І. В. Шишка – Шевченкове, 2013. – 250 с. Електронний ресурс. Режим доступу: www.yrok.net.ua/_id/21/2182.doc.
79. Ю. Пазаненко. Використання інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) в освітній діяльності ДНЗ: [Електрон. ресурс].- Режим доступу: <http://dnz.ucoz.net>.
80. Яковлева А. М. Сучасний тлумачний словник української мови / А. М. Яковлева, Т. М. Афонська. – Харків: ТОРСІНГ ПЛЮС, 2007. – 672 с.

ДОДАТКИ

Додаток А

Анкета для майбутніх вихователів, щодо готовності застосування мультимедійних засобів навчання у роботі з дітьми старшого дошкільного віку.

1. Чи використовуєте Ви мультимедійні засоби навчання у власній професійній діяльності:

- а) не використовую;
- б) не використовую, але необхідно для майбутнього життя;
- в) маю бажання використовувати мультимедійні засоби;
- г) цікавлюся, маю деякий досвід роботи з мультимедійними засобами;

2. Який вид організації заняття Вам більше подобається:

- а) звичайне заняття без використання мультимедійних засобів;
- б) заняття з використанням мультимедійних засобів;

3. На Вашу думку, поняття «мультимедіа» та «мультимедійні засоби» це:

- а) одне й теж;
- б) схожі поняття;
- в) мають різне значення;

4. Що на Вашу думку належить до мультимедійних засобів навчання (не більше трьох варіантів):

- а) мультимедійна презентація;
- б) відео;
- в) план-конспект заняття;
- г) слайд-шоу;
- д) мультимедіа-тринажери;

5. На Вашу думку, напрямами впровадження мультимедійних засобів у роботу з дітьми дошкільного віку є:

- а) робота з дітьми та співпраця з батьками;
- б) співпраця вихователя та вихователя-методиста, робота з педагогами, співпраця з батьками;

в) робота з педагогами, співпраця з батьками, робота з дітьми;

6. Які, на Вашу думку, є види мультимедійної презентації:

а) буктрейлер, постер, інтерактивний плакат, електронна енциклопедія;

б) постер, буктрейлер, інтерактивний плакат, скрайбінг;

в) електронна енциклопедія, скрайбінг, електронний посібник;

7. На Вашу думку, використання мультимедійних засобів під час заняття в ЗДО (не більше трьох варіантів):

а) підвищує інтерес до навчання;

б) розвиває творче мислення;

в) сприяє запам'ятовуванню інформації;

г) відволікає від заняття;

д) розвиває здібності до самостійної роботи;

е) практично ніяк не впливає;

8. Чи використовуєте Ви мультимедійні засоби при складанні плану-конспекту заняття для дітей старшого дошкільного віку:

а) інколи;

б) завжди;

в) дуже рідко;

9. Чи навчали Вас під час освітнього процесу в ЗДО створювати мультимедійні презентації:

а) так;

б) ні;

10. Чи створювали Ви, або намагалися створити мультимедійну презентацію, бук трейлер, постер або інтерактивний плакат:

а) так;

б) ні.

Бесіда для майбутніх вихователів, щодо готовності застосування мультимедійних засобів навчання у роботі з дітьми старшого дошкільного віку.

1. Що Ви знаєте про інформаційно-комунікаційні технології та мультимедійні засоби навчання?
2. Що таке «мультимедійна презентація»?
3. Які програми Вам відомі для створення мультимедійних презентацій?
4. Яке призначення має програма *Microsoft office PowerPoint*. Як її можливо використовувати при організації пізнавальної діяльності дітей старшого дошкільного віку?
5. Чи можете Ви охарактеризувати вимоги до режиму занять і відпочинку із засобами мультимедійних засобів навчання у закладі дошкільної освіти?
6. Чи можете Ви назвати основні властивості заняття із застосуванням мультимедійних засобів навчання?
7. Назвіть основні вимоги до використання мультимедійних засобів навчання під час проведення заняття з дітьми старшого дошкільного віку.
8. Чи створювали Ви власну презентацію при підготовці до практичних чи семінарських занять?
9. Чи усвідомлюєте Ви сутність та значення використання мультимедійних засобів навчання у роботі вихователів ЗДО?
10. Чи маєте Ви бажання розширити знання у сфері застосування МЗН (у своїй навчальній і майбутній професійній діяльності)?